ԺԲ. ՏԱՐԻ 3517 (Ն. Տ.) 14 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1895 2 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1895 27 ՃԷՄԱԶԻԻԼ ԷՎՎԷԼ 1313 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعلیه‌ده غلطه‌ده آره‌وك غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլոյ համար	Տարեկան	դահեկան արծաթ	156
» »	Վեցամսեայ	» »	75
» »	Եռամսեայ	» »	40
Օտար երկիրներէ	Տարեկան	Ֆրանք	56
» »	Վեցամսեայ	»	28
Ընծիր թուղթի վրայ մասնաւոր ազդք	Տարեկան	Օսմ. Ոսկի	2
Գաւառաց թղթատարի ծախքը միջոցի		Ղրուշ	30

Խմբագրութեան ուղղուած Նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Հետեւեալ տան ազդագրական մելաններով տպուած
Schiff, Srpek & Comp. à Vienne (Autriche)

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՈՒՍՄՈՒՆՔ

Վերջին օրերս, մահուան մը առթիւ, խօսելով վկայեալ երկրագործներուն վրայ որոնք մեծ մասով իրենց ուսումնքն առած են ու կ'առնեն Ֆրանսայի մէջ, այդ ճիւղին հետեւող երիտասարդներուն քանի մը ստուարացներու օգուտները յիշեցինք անցողակի։ Այդ օգտակարութիւնը կրնայ ըմբռնուիլ մանաւանդ աչքի առաջ ունենալով յարատեւ ջանքերը զորս կ'ընեն Եւրոպայի մէջ այդ ուսմունքը ծաւալելու և ընդհանրացունելու համար կրթական ամեն կարգի հաստատութիւններուն և ժողովուրդին մէջ։ Ֆրանսայի վարիչ մարմինները երկար ժամանակ իրենց ուշադրութիւնը կեդրոնացուցած էին վաճառականութեան և ճարտարարուեստներու վրայ. 1870էն ետքը միայն, հողին դիմեցին—մարդուն յաւիտենական սնուցիչը—և հոն գործածեցին իրենց գործունէութիւնը, իրենց աշխատութիւնը, իրենց մտածումը։ Երկրագործութիւնը վերերեւցաւ իբրեւ էական տարր մը հանրային բարգաւաճման ու անսպառելի աղբիւր մը հարստութեան։ Նոր կազմակերպութեան մը ու հզօր աջակցութեան պէտք ունէր այն, և ամեն բանէ առաջ գիտական գիտերու ուսուցման։

Անոնք այնպէս կը կարծէին թէ երկրագործ կամ գաւառաբնակ ըլլալու համար բնածին յատկութիւններ պէտք են և թէ մեթոտիկ կերպով դասեր տալը ամլութեան դատապարտուած աշխատութիւն է։ Ժամանակին հետ այս նախապաշարումը չքնացաւ. Ֆրանսայի ամեն կողմը մանկավարժական դպրոցներ բացուեցան, և ջանք ու դրամ չխնայուեցաւ երկրագործական լաւ ուսուցիչներ պատրաստելու, ագարակապաններու, մշակներու սորվեցունելու համար դաշտային աշխատութիւններու վերաբերող կարեւոր գիտելիքները։ Առաջին Հանրապետութիւնը երկրագործական կրթութեան սկզբունքները դրաւ. երկրորդը՝ օրէնքի վերածեց զանոնք. և երրորդը գործադրեց այդ օրէնքները, լրացնելով զանոնք ու ամեն պէտքերու պատշաճեցնելով։

1843 հոկտեմբեր 3ի օրէնքին համաձայն կազմակերպուեցաւ երկրագործական «Ինստիդիւտ» (*), գաւառային վարժարանները ու ագարակային դպրոցները բայց ատեն մը ետքը, առաջինը փակուեցաւ ու միւսներն անխնամ թողուեցան։ 1873էն սկսելով նոր շարք մը տրուեցաւ անոնց, ազգային համալսարան մը հաստատուելով ի Վէրսայլ։ երեք տարի ետքը վերջնապէս վերաբացուեցաւ երկրագործական Ինստիդիւտ։ 1879ին քուէարկուեցաւ գործնական դպրոցներու հաստատութիւնը։ և 1880ին, երկրագործական ուսմունքներն ընդունուեցան նախակրթարաններուն մէջ։ ուրիշ հիմնարկութիւններ ալ յաջորդաբար նպաստեցին անոնց ծաւալման ու կատարելագործման, դասախօսութեան ամեն աստիճաններուն մէջ տեղ տալով անոր, կրթական ելմտացոյցին ուժով որ կրկնապատկուեցաւ եւ չորս ու կէս միլիոն ֆրանքի բարձրացաւ։ Այս կերպով, երկրագործական ուսմունքներն իրենց արժանի կարեւորութիւնը ստացան ի Ֆրանսա։

Հիմակ, չորս դասակարգի բաժնուած է անոնց աւանդումը, չորս աստիճանի կրթական հաստատութիւններու մէջ որոնք իրենց յատուկ պաշտօնէութիւնն և ուսանողներն ունին։ Ինչպէս որ ընդհանուր դաստիարակութեան համար կան նախ և առաջ համալսարանները, յետոյ լիսէները, բարձրագոյն նախակրթարաններն ու նախնական վարժարանները, այսպէս ալ երկրագործութեան համար կան՝ Ինստիդիւտն, ազգ. վարժարանները կամ համալսարանները, գործնական դպրոցները և ագարակային դպրոցները։

Առաջինը, որուն սահմանը տուինք արդէն, մէկ է։ Երկրորդը, ազգ. վարժարանները որոնք առենօք գաւառային կը կոչուէին, վեց հատ են, որոնցմէ ամենէն ծանօթներն ու բազմաթիւ ուսանողներ ունեցողները՝ Կրինեոնի, Կրան-Ժուանի և Մոնբելիէի վարժարանները։ Ասոնք կը պատրաստեն երկրագործութեան յատուկ գաւառային ուսուցիչներ, ինչպէս նաեւ ագարակապաններ ու հողատէրեր որոնք ժամանակակից գիտութեան ծանօթանալով, գէթ կը դնեն օտար մշակումներուն։

Գործնական դպրոցները, ինչպէս իրենց անունէն ալ կը հասկցուի, տեսականը մէկ կողմ թողլով՝ գիտութեան գործնական մասին կը յարին։ Այդ դպրոցներուն բազմանալն ու ծաւալիլը, անոնց յայտագիրներուն միօրինակ հանգամանքը մեծամեծ դիւրութիւններ կ'ընծայեն գիւղացիներուն։ Ասոր համար, աշակերտներուն թիւը հետզհետէ կը շատնայ. 1892ին, 39 գործնական դպրոց կար Ֆրանսայի գաւառներուն մէջ, 1100 աշակերտով։ Հիմակ աւելի ըլլալու է։ Տղան, տասներեք տարեկան հասակէն կ'ընդունուի հոն, և արհեստագիտական բաւական պաշարով կ'ելլէ անկից. իր օրերուն կէսը նուիրած է ուսողութիւններու, ընթերցումներու, դաշտաբուծութեան, պարտիզպանութեան, և կամ երկրին կլիմային յատուկ մասնաւոր մշակութիւն մը սորվելու. այս աքանչելի մեթոտին շնորհիւ, միտքը ու մարմինը հաւասարապէս կը մարզուին ու կը կազդուրուին։

Ագարակային դպրոցները անհետանալու վրայ են գործնական դպրոցի ցոյց տուած առաւելութեան առջեւ. անոնց թիւը որ 1870ին 52 էր, 16ի իջած է։

Իսկ մեծագոյն օգուտը որ ձեռք կը բերուի դպրոցէն դուրս, այն հրապարակախօսութիւններն են զորս ուսուցիչները կը կատարեն երկրագործ ժողովուրդին, գաւառային քաղաքները, աւանները, գիւղերը շրջելով, ուր գործնական կերպով ցոյց կուտան արհեստին կատարելագործումները ու յառաջդիմութիւնները. այդ ուսուցիչներ մշակին խորհրդատուն կը դառնան, շրջուն դասախօսութիւններ կը հաստատեն, բանուորին հիւղակը կը մտնեն նախնական ծանօթութիւններ տալու կամ արտին մէջ կը սորվեցնեն անոնց արօրին ու գութանին գործածութիւնը։ Այսպէս, ամեն տարի, 300,000է աւելի գիւղացիներ, տարրական ծանօթութիւններ կը ստանան երկրագործութեան վրայ, իրենց ձեռքի աշխատութիւնը աւելի արդիւնաւոր դարձունելով։

Մեր երկրագործական հին ու նոր ուսանողներուն վրայ խօսելով ասկէ առաջ, այդ ասպարէզն ընտրող հայ երիտասարդներուն թիւը հետզհետէ շատցած տեսնելու փափաք յայտնեցինք, որուն պէտքն ու օգուտները բազմատեսակ են. եթէ հարկ է նոյն տեսակէտով բան մը աւելցունել՝ Ֆրանսայի մէջ երկրագործական ուսմունքներուն տրուած այս կանոնաւոր ծաւալումէն յիշելու տեղի, ազգ. վարժարաններուն մէջ երկրագործական գոնէ տարրական գիտելիքներու աւանդման կարեւորութիւնը զգացունել պիտի ըլլայ, մանաւանդ գաւառային դպրոցները որոնց պէտք ունին այդ ճիւղին վերաբերող պարզ, դիւրահասկնալի ու գործնական դասագիրքերու։ Անոնք որ երկրագործական համալսարաններէ վկայուած՝ պաշտօնի վրայ են այսօր կամ ագարակային աշխատութիւններու գլուխ կը գտնուին, եթէ ուզէին այս տեսակ դասագրքի մը կամ գիրքերու յօրինման նուիրել իրենց աշխատութեան ու ժամանակին շատ մէկ փոքր մասը գոնէ, շատ մեծ ծառայութիւն մը մատուցած պիտի ըլլային անուս երկրագործներու զաւակներուն որոնք դպրոց կը յաճախեն։ Տ.

(*) Ս.—Երկրագործական «Ինստիդիւտ» կրնայ սահմանուիլ իբրեւ երկրագործութեան յատուկ բազմարուեստեան վարժարան մը։ Տեսակ մը համալսարան է ուր ուսանողները կը մնան երկու տարի և երկրագործական դասերու կը հետեւին։ Ասոնք կը պատրաստուին վարչագէտ երկրագործներ կամ բրոֆէսոր ըլլալու։ 1876էն մինչեւ 1894, այդ համալսարաններէն ելնող 590 շրջանաւարտներու 264ը ագարակային աշխատութիւններու գլուխ կը գտնուին։

ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿ

Ի ՍԵԲԱՍՏԻԱ

Մեր երեկի հրատարակած թղթակցութիւնը ամբողջացուցիչ տեղեկութիւններ կը բերէ մեզ Սեբաստիոյ վարժարաններուն և կրթական մարմնոյն վիճակին վրայ։

Պատահական թղթակցին հաղորդած լուրերը, շիտակն ըսելով, բնաւ մխիթարական բնութիւն մը չունին, և տխուր գիծերով կը նկարագրեն թէ Սեբաստիոյ պէս կարեւոր կեդրոնի մը մէջ, ազգ. կրթութեան գործը ո՛ր աստիճան լքուած է, ու անկերպարան երեւոյթով մը կը ներկայանայ։

Երեւակայեցէք որ երկու երեք տարիէ ի վեր ուսումնական խորհուրդ ըսուած բանը գոյութիւն չունի եղեր յիշեալ վարժարաններուն վրայ հսկելու համար. միայն՝ առաջին հանդպած երկու երեք մարդոցմէ մարմին մը կայ՝ հոգաբարձութիւն անուան ներքեւ, որ չի գիտցուիր թէ բանին հոգեկա՞ն թէ վերացական իմաստովը գոյութիւն ունի։ Բաւական մեծ անկեղծութիւն և հոժարակամութիւն պէտք է խոստովանելու համար թէ իրարու յաջորդող հոգաբարձութեանց գանձապահները իրենց կանոնաւոր հաշիւ չեն ներկայացուցած. ներկայ հոգաբարձութիւնը կրնայ, եթէ ուզէ, շատ բան կռահել տրուած այս բացատրութենէն։ Տեղ մը ուր մատաղ սերունդը դաստիարակելու համար իբր տասը կրթարաններ կը գտնուին առաւել կամ նուազ բարձր յայտագիրներով, և տարեկան մօտ 500 ոսկիի տրամադրելի գումար մը կը գտնուի անոնց ծախսերը հաւասարակշռելու համար, ինչ է պատճառը որ խեղճ ուսուցիչներ ոչ միայն գոհացուցիչ կերպով չեն վարձատրուիր, հապա իրենց տրուած աննշան ամսականն ալ կը ստանան՝ անխոստովանելի վիճակներու ենթարկելով զանոնք։ «Յոռի մատակարարութիւնը» միակ պատճառը չի կրնար ենթադրուիլ այս ողորմելի կացութեան, քանզի այս երկու բաներ շատ աւելի խորունկ ու արմատացած նշանակութիւններ կը պարփակեն, զորս լաւագոյն է չբացատրել, նոյն իսկ խղճի պարտականութեան թերացում մը յանձն առնելով։

Իբրեւ այս վիճակին հանդէպ ներշնչում մը կ'ունենայ թղթակիցն ու առաջարկ մը մէջտեղ կը նետէ։

«Ինչո՞ւ արդեօք գանձապահներուն երաշխաւորն առնել սովորութիւն չէ եղած։»

Ինչ աղէկ գրութիւն մը կ'ըլլար այս, եթէ վաղուց հետէ ի գործ դրուէր։ Քանի որ խնդիրն հանրային օգուտին վրայ է, պէտք չէ՞ աւելի խստապահանջ ըլլալ. անհատական գործերու մէջ՝ երաշխաւորութիւնը անհրաժեշտ պայման մը դարձած է։ Քանի որ մինչեւ հիմակ շատ տեղեր, նմանօրինակ պարագաներու մէջ, խստութեան զեղծումներ գործուած են ու կը գործուին, լաւագոյն չէ՞ բացառութիւն չընել ու «և է անձ», որ հանրային հաստատութեան մը դրամական ճիւղին մատակարարութիւնն ստանձնէ, փութայ կանխաւ երաշխաւոր մը ցոյց տալ օրինական պայմաններով, ու այս բան բնաւ իր արժանապատուութեան համար վիրաւորանք մը չը համարէ, խնդիրն ընդհանուրին շահուն վրայ կեդրոնացած ըլլալով։

Ուրիշ տարօրինակ նորութիւն մը. Սեբաստիոյ Մայր եկեղեցին թաղական խորհուրդը բնաւ չօգներ եղեր ազգ. վարժարաններուն, մինչ ընկալեալ Օրէնք մը կը տրամադրէ որ ամեն թաղական խորհուրդներ նիւթապէս ուղղակի նպաստեն թաղային վարժարաններուն։ Հակառակ պարագային մէջ ինչ գործածութեան կը յատկացուին ուրեմն եկեղեցին հասոյթները. աւելին կայ. նոյն իսկ եկեղեցիին անհրաժեշտ ծախքերը կը զլանայ վճարել. երաժիշտ դասատուին ամսականը։ Մնացեալը թող ընթերցողն ինք գուշակէ։

Ուրիշ խնդիր մը։

Առաջնորդ սրբազանը, բարի տրամադրութեամբ լցուած, կուզէ վերջնական կարգադրութիւն մը ընել. տասն հոգիէ բաղկացեալ առժամեայ խնամակալութիւն մը կը կազմէ՝ դասատուներուն ամսականները վճարելու և դպրոցներուն վիճակը բարեկարգելու համար։ Իրաւ, այս ձեռնարկը գովելի, բայց անոր արդիւնքը ողորմելի։ Ոչ ամսականները կը վճարուին, ոչ դպրոցները կը բարեկարգուին։ Այս տեսնելով՝ դասատուները կը դադրին դասախօսելէ։ Մեր դպրոցական բարքերուն մէջ բոլորովին նորօրինակ է այս երեւոյթ. ուսուցչական մարմնի միահամուռ դադար՝ ամբողջ երկու շաբաթ։ Կ'երեւայ թէ Սեբաստացւոց կարծուածին չափ նախանձախնդիր չեն իրենց զաւակներուն դաստիարակութեան, վասն զի անտարբեր աչքով հանդիսատես միայն եղեր են վարժարանին այս անպատեհ դադարմանը և բնաւ «և է ձեռնարկ» կամ դիմում չեն ըրեր անոնց վերաբացմանը համար։ Ու դիպուածը իրենցմէ աւելի հոգածու գտնուեր է՝ այդ ցաւալի կացութեան առաջքն առնելու համար։ Առաջնորդարանը ժառանգական խնդիր մը կարգադրելով 150 ոսկի կը ստանայ իբրեւ իրաւարար. այս գումար՝ Ս. Առաջնորդին կողմէ ուղղակի յիշեալ խնամակալութեան կը յանձնուի՝ դասատուներուն տրուելու համար. բայց ահա վէճ մը կը ծագի դասատուներուն և խնամակալներուն միջեւ. վէճին շարժառիթը շատ դժուար չէ կռահել. մանաւանդ որ այս մասին ուրիշ կողմէ տեղեկութիւն ստացած ենք։ Որովհետեւ դասատուները երկու շաբթուան դադար մը ըրած էին, խնամակալները կ'ուզեն իրենց ազդեցութիւնը միանգամ ընդ միշտ զգացնել այդ ըմբոստ դասատուներուն, և, իբրեւ պատիժ, կ'ուզեն անոնց մէջ մէկ ամսականը զլացել. ուսուցիչներն չեն ուզեր համակերպիլ այս տնօրինութեան, կեր ու դէմ վիճաբանութիւններ, ու վերջապէս խնամակալները տեղի կուտան։ Այսու հանդերձ տակաւին յայտնի չէ թէ դադարեալ ամսուան դրամը վճարուած պիտի՞ այդ զեղչը նորէն չ'պիտի կատարուի, ու այն ատեն ուսուցիչներն ինչ ընթացք պիտի բռնեն։ Հիմակ դասախօսութիւնները վերսկսած են, բայց հակառակ այդքան վճարեալ ամսաթոշակներու, դեռ հինգ վեց ամսուան պահանջք ունին դասատուները։

Սեբաստիոյ կրթական գործերուն այս եղկելի վիճակը ցաւով կ'արձանագրենք, գիտնալով որ այս ամեն անհամաձայնութիւններուն իբրեւ անմիջական հետեւանք սա պիտի ըլլայ որ հեք ուսանողութիւնը սպասուած օգուտը չպիտի քաղէ իրեն մատուցուած կրթութենէն։ Կ'ուզէինք որ այս մասին խորին համոզում գոյացունէին նաեւ այդ դպրոցներուն հոգածութիւնն ստանձնող անձինք և միանգամ ընդ միշտ մեկդի վանէին երկրորդական ու երրորդական փոքրամնաց խնդիրներ, իրենց բոլոր ուշը կեդրոնացնելու համար միայն իրենց ստանձնած փափուկ պաշտօնին վրայ, երբեմն նոյն իսկ զոհողութիւններ յանձն առնելով, որոնք արդէն անբաժան պէտք է նկատուին՝ հանրային օգտակար պաշտօններու հոգն ու տաղտուկը անտրտունջ տանող անձերու կողմէ։

Այն ատեն է որ իրական արդիւնք մը առաջ կուգայ և նուիրական պարտք մը խղճմտօրէն կատարած ըլլալու գոհացումը կ'ունենայ մարդ։

ՍՐՈՒԱՆԴ

ՍՐԴՈՒԵԱԼՆԵՐՈՒ ՎՃԻՌԷՆ ԵՏՔ.—Փարիզէն կը հեռագրեն թէ, Նէլի մարքիզին անպարտ արձակման վճիռէն ետք, կինն ու երկու զաւակները ճամբայ ելեր են իրենց դղեակը վերադառնալու համար։ Իսկ մարքիզին մայրը մտադիր է մնալ և պատժական ատենի առջեւ տեսնուելիք դատին ելքին սպասել. անցեալ շաբաթ առաւօտ տեսակցութիւն մը ունեցեր է իր զաւկին հետ։ Նոյն օրը, միջօրէէն ետք, մարքիզը հանդարտ երեւոյթով կառախումբ նստեր է Սէնթ-Ամանի ուղեւորելու, ուր կերթայ պատժական ատենին ներկայանալ։

Թէեւ նախապէս ծանուցուեցաւ որ մարքիզուհին ապահարզան պիտի պահանջէ, բայց աւելի հաւանական կը թուի որ իրենց զաւակներուն խնդրանօք հաշտարար կարգադրութեամբ մը բաժնեն իրենց ինչքը ու իրարմէ հեռու ապրիլ յանձն առնեն, առանց դատական իշխանութեան միջամտութեան։

—Բէսյօ աբբան նախորդ շաբթուն Բարիզի դրամատուներէն մէկը երթալով, ուր դրամարկղ մը վարձած էր, իր արժէքաւոր նիւթերն ու կարեւոր թուղթերը պահելու համար, ստուար տրցակ մը վերցուցեր է արժէթղթերու և ուրիշ թուղթերու և հեռացեր է։ Ինչպէս երէկ հեռագիրը ծանուց, աբբան խոյս տուած է։

ՌԱՈՒԼ ԹՕՇԷ.—Փարիզի պատժական ատեանը վերջերս զբաղեցաւ հէք Ռաուլ Թօշէի ծանօթ խնդրովը։

Յայտնի է թէ խեղճ թատերգակը անձնասպանութեան դիմած էր կարգ մը տոկափոխ տուողներու պահանջումներուն պատճառաւ։ Այս անգութ վաշխառուներուն մէջ կայ Պ. Մաքսան մը, որ 10,000 ֆրանքի գումար մը փոխ տուած էր բոլորովին մասնաւոր պայմաններով և որուն վճարումը կը պահանջէր վաշխառուի մը յամառութեամբ։

Թօշէ, մեռնելէ առաջ, նախատեսած էր այն դժուարութիւնները զորս պիտի յարուցանէր Պ. Մաքսան, և իր կնոջը ուղղած վերջին նամակին մէջ կ'ըսէ.

«... Կը մնայ 10,000 ֆրանքի գումար մը զոր տարի մը առաջ փոխ առի Պ. Մաքսանէն։

«Պարտամուրհակն երեք ամսուան էր, Անկից ի վեր հինգ անգամ նորոգեցի զայն և ամեն անգամ երկու հազար ֆրանք վճարեցի երեք ամսուան համար։»

Քննութիւն մը բացուեցաւ այն պայմաններուն վրայ որոցմով այս փոխատուութիւններն եղած էին Պ. Ռաուլ Թօշէի. Պ. Մաքսան դատուեցաւ իբրեւ վաշխառու։ Դատավարութիւնը երեւան հանեց թէ ինչպէս 8000 ֆր. տուած էր Թօշէի և թէ ամեն երեք ամիսն անգամ մը 2000 ֆրանք առած էր իբրեւ տոկոս։ Դատարանը երեք ամսուան բանտարկութեան և 5000 ֆրանք վնասուց հատուցման դատապարտեց զայն։

Ուսումնական խորհուրդին վկայեալ դասատու մը պատրաստ է դասախօսութիւն նոր ընել Ֆրանսերէն եւ Թուրքերէն լեզուաց թէ՛ ընտանեաց եւ թէ ազգ. վարժարանաց մէջ. Դիմել «Արեւելք»ի Խմբագրութեան 443 4—5

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (121)

ԺԻՒԼ ՏԸ ԿԱՍԹԻՆ

ԲՕԼԻՆ ՏԸ ՄԵՐԻԱՆ

ՄԱՍՆ ՉՈՐՐՈՐԴ

Մարքիզը տեսած էր այս ուրախութիւնը։

Նախանձեցաւ։

—Քու զաւակդ, ըսաւ անգութ ձայնով մը, դեռ քուկդ չէ։

—Ա՛լ չպիտի յափշտակես զայն... վարձկան թշուառականներու ձեռքով ա՛լ չը պիտի առեւանգես... հիմակ մարդ եղած է։ Պիտի պաշտպանէ ինքզինքը... Պիտի պաշտպանէ իր մայրը։

—Իմ զաւակս է։ Դուն իմ կինս ես, և երկուքդ ալ իմ իշխանութեանս տակն էք։

—Իմ վրաս «և է» իշխանութիւն չեմ ճանչնար այն մարդուն կողմէ որ հայրս սպանեց։

—Ապացո՞յցը...

—Այն մարդուն որ մայրս չարչարեց։

—Ապացո՛յցը տուր։

—Կը բաւէ որ, ըսաւ Բօլին, կեանքս պատմեմ։

—Ես պիտի պատմեմ զայն, ըսաւ մարքիզն։ Ես պիտի ցուցունեմ թէ դուն անպատիւ աղջիկ, անարժան մայր, շնացող ամուսին ես։

Բօլին սոսկալի աղաղակ մը արձակեց։

—Ա՛հ, Մարք, Մարք, գոցէ այդ մարդուն բերանը։

Մարք մարքիզին վրայ վազեց, բռունցքները սեղմ, ակռաները մոլեգնութենէ կճրտացնելով։

—Այո, այո, գոչեց, դուրս ելէք, ապա թէ ոչ ինքզինքիս տէրը չեմ ըլլար։

—Այո, դուրս պիտի ելլամ, բայց վաղուընէ առաջ երկուքդ ալ ձեռքիս մէջ պիտի ըլլաք. դուն իբրեւ անհնազանդ և ըմբոստ զաւակ, ան իբրեւ յանցաւոր ու խենդ կին մը։ Պիտի տեսնենք թէ ո՛վ իրաւունք պիտի ունենայ, օրէ՞նքը թէ դուք։

Մարքին դարձաւ.

—Քեզի ըրածիս, քեզ տուած անունիս և մեծցուցած ըլլալուս համար ոչ բարեկամութիւն ոչ երախտագիտութիւն կուզեմ քենէ, բայց աղէկ միտքդ պահէ ըսելիքս. եթէ այս գիշեր չերթաս Պ. Լանթէնի տունէն, ինչպէս խոստացած ես...

—Ձեր մեղսակցին տո՞ւնը։

Մարքիզն ուսերը թօթուեց և առանց պատասխանելու շարայարեց.

—Եթէ այդ նախատինքն ընես ինծի, եթէ ստիպես զիս թերանալու խոստումիս... անոր վրայ պիտի լուծեմ վրէժս։

Բօլինը ցուցուցած էր անանկ անգութ, անանկ վայրագ շարժումով մը որ բոլոր ներկաները սարսռացին։

—Երբեք, ըսաւ Մարք, երբեք չպիտի ամուսնանամ այդ մարդուն աղջկանը հետ։

—Լսեցի՞ր ինչ ըսի, աւելցուց մարքիզը միշտ հանդարտ, հիմակ ընտրէ։

Եւ դուրս ելաւ, բոլոր հոն գտնուողները ձգելով աննկարագրելի յուզման մէջ։

Բօլին բազուկները կը դալարէր։

—Թշուառականը։

—Դեռ չըրներ մեզի, ըսաւ Մարք, ոչ քեզ, ոչ զիս։

—Ի՞նչ ընել կուզես, զաւակս։

—Ինքզինքս պաշտպանել։

—Եւ ի՞նչպէս։

—Ամեն բան պիտի ըսեմ։ Բարձրաձայն պիտի ամբաստանեմ զայն։

—Պիտի ուրանայ, ինչպէս միշտ։ Ապացոյց չունինք։

—Սակայն ձեր բառերէն ետք, մայր, չեմ կրնար ամուսնանալ այն թշուառականին աղջկան հետ որ ձեռքը թրջած է այն բոլոր ոճիրներով որոցմով կ'ամբաստանէք այս երկու մարդիկն, որ ձեր դահիճն եղած է։

Ժաննին դարձաւ, որ անշարժ մնացեր էր գրեթէ սարսափահար, ինչպէս իր մայրը՝ բոլոր այս տեսարանի միջոցին և ըսաւ.

—Ցեստոյ զինքը կը սիրեմ։

—Եթէ մեր սէրն, ըսաւ մանկամարդ աղջիկը, ձեր դժբախտութեան պատճառ պիտի ըլլայ...

—Երբեք, գոչեց Մարք, երբեք չպիտի զոհեմ սէրս։

—Այդ մարդն, ըսաւ Բօլին, մարքիզին վրայ խօսելով, այդ մարդը բանի մը առջեւ չպիտի ընկրկի։ Կը ճանչնամ զինքը... Իրեն ընդդիմանալ ուզողները միշտ ջախջախած է։

Բազուկները դալարեց սրտաշարժ յուսահատութեան տագնապով մը։

—Ո՞վ պիտի փրկէ մեզ, գոչեց, ո՞վ պիտի ազատէ։

Մութին սկսած էր կոխել, ձայն մը ելաւ սենեկին մթութենէն և ըսաւ.

—Ե՛ս...

Ամեն մարդ ետին դարձաւ և անկիւն մը անշարժ տեսաւ Պ. տը Սէնդ-Էվլիրն, որ մարքիզին հետ ներս մտած էր, որուն հետ ոչ ոք խօսած էր ընդհանուր շփոթութեան պահուն և որ հոն մնացեր էր։

Մարք, զայն տեսնելով, ապշեցաւ մնաց։

Բօլին խելոյն ճանչցաւ զանիկա։

—Դո՛ւք, ըսաւ սոսկումի զգացումով մը։

Մարք անոր քով գնաց։

—Դուք ո՞վ էք, ըսաւ։

—Ես թշուառական մը, աւազակ մը, ասկէ դուրս ելլող մարդուն մեղսակիցն եմ... Ձեր մայրը ճանչցաւ զիս։

—Արդարեւ, ըսաւ Բօլին։ Ի՞նչ կուզէք։

—Ձեր փնտռած ապացոյցները տալ։

—Գիտէ՞ք որ բոլոր այս չարագործութիւնները...

—Բոլոր այն չարագործութիւններն որոցմով մարքիզուհին կ'ամբաստանէ, իրական են...

—Եւ ի՞նչպէս գիտէք։

—Ես ըրի այդ գործը։

Սոսկումի աղաղակ մը բարձրացաւ... և ամենքն ալ բնազդաբար հեռացան սրիկայէն։

Սա չյուզուեցաւ։

—Այո, այո, ըսաւ, կը տեսնեմ որ սոսկում կը պատճառեմ ձեզ։ Չեմ զարմանար... Գիտեմ իմ արժէքս։ Ես եմ որ իմ մէկ ընկերոջս հետ որ այժմ մեռած է, սպանեցի տոքթոր Պեռլօն, Պ. Լանթէնի և տ'Իրվուա մարքիզին հրամանովը, որք ստակ տուին ինծի այս ոճիրը գործելու համար։

—Կրնա՞ք ապացուցանել, ըսաւ Մարք աշխուժով, իր յուզման մէջ յաղթելով այդ մարդուն իրեն ներշնչած զարշանքին։

—Հարկաւ... Կրնամ ապացուցանել... Կրնամ ամեն բան ապացուցանել ձեզ, վասնզի տոքթորին տանը մէջ գտայ ապացոյցներն այն առաջին ոճրին զոր տ'Իրվուա մարքիզը գործեց։

—Ունի՞ք այդ ապացոյցները, գոչեց Բօլին, որ յուզումէն կը խեղդուէր։ Այդ մարդը չէր խաբած զիս ուրեմն։ Կիին ձայնը որ իմ մէջս կը խօսէր՝ չէր խաբած զիս... Կին սպանողը այդ թշուառականն է ուրեմն։

—Ինքն է... տոքթորը գիտէր... Խուզարկութիւններ կատարած էր և մարքիզին տանը մէջ գնդակներ գտած էր նման այն գնդակին որ հանուած էր սպանուած մարդուն մարմինէն և զորս պահած էր։ Իր սնդուկին վրայէն գտայ ընդհ. դատախազին ուղղուած յիշատակագիր մը որուն մէջ այս ամենը կը յայտնէր։

Բօլին երկինք վերցուց ձեռքերը։

—Աստուա՛ծ իմ, Աստուա՛ծ իմ, մըրմնջեց։

—Այդ յիշատակագիրն ունի՞ք, հարցուց Մարք, որուն բոլոր էութիւնը կը սարսռար վիշտէ ու սոսկումէ միանգամայն։

—Ունիմ։

—Ինծի պիտի տա՞ք։

—Ձեր տրամադրութեան ներքեւն է... Ա՛հ, կրնայի սուղ ծախել զայն։

—Ուզածնիդ պիտի վճարեմ անոր համար։

—Բան մը չեմ ուզեր... Ա՛լ բանի մը ճաշակ չունիմ։ Դժբախտութիւնը կը հալածէ զիս... Քանի ստակ ունենամ կը կորսնցունեմ։—Կարծեմ պարկեշտօրէն շահուած դրամով միայն պիտի յաջողիմ... Ասոր համար է որ վերջնական որոշումս տուի։—Ա՛լ կ'ատեմ որքան Պ. Լանթէնի լուծին տակ գտնուեցայ։ Ասկէց դուրս ելլալուս պիտի երթամ միանալ Մաքսիմ Բեռլինի։ Անիկա հանդարտ կը հանգչի։ Ա՛լ անհանգիստ չէ։

Բօլին հառաչեց.

—Ամեն բան ճշմարիտ էր, բոլոր ոճիրները զորս կը նախազգայի։ Ինչ շարք չարագործութեանց և տրտմութիւններու։

—Այսպէս, ըսաւ Մարք Պ. տը Սէնդ-Էվլիրի, տոքթորը խօսիլէ արգիլելու համար էր որ հրամայեցին ձեզ սպանել զայն։

—Ուրիշ բանի համար չէր։ Պ. Լանթէն գիտէր որ տոքթորը տեղեակ էր ամեն բանի։ Իմ միջոցաւս նամակ մը բանեց զոր տոքթորն ընդհ. դատախազին կը գրէր և որ կը պարունակէր բոլոր այս մանրամասնութիւնները։

—Այդ նամա՞կն ալ ունիք։

—Ոչ, անիկա պահեց...

Բօլին դարձաւ.

—Տիկինը յիշելու է զիս։ Արդէն տեսած է։ Ես եմ որ իր հետքը ցոյց տուի մարքիզին։

—Արդարեւ, ըսաւ Բօլին։ Կը յիշեմ ձեր դէմքը... Աքասիա փողոցին տանը մէջ։

(Շարունակելի)

Կ. ՊՈԼԻՍ, 2/14 ՆՈՅՄ. 1895

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ՆԻՒԹԵՐ

ԿԱՆԱՆՑ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Ինչպէս կանխաւ գրած էինք, Վիեննայի լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Տօքթորուհին Օր. Մարգարիտ Բէյլերեան գիտնական ու կրթական ակումբի մը առջեւ հրապարակախօսութիւն մ'ըրաւ կանանց բարձրագոյն կրթութեան վրայ։ Երիտասարդ Տօքթորուհւոյն վրայ Վիեննայի լրագրերուն տուած համակրական տեղեկութիւնք այնքան հետաքրքրութիւն շարժած էին որ իւր ճառը լսելու համար ներկայ էին շատ մը բժիշկներ, գիտնականներ ու բարձրագոյն կրթութեան գործով պարապող անձնաւորութիւնք։ Տօքթորուհին մասնաւորապէս խօսելով Արեւելեան կանանց վրայ, Բրոֆ. Ալպրէխթի վարդապետութեանց դէմ հանեց ցեղակից հայ կանանց մտաւոր կարողութիւնը։ Վիեննացի Բրոֆէսօրը կանացի մտքին առնական մտքին հանդէպ ստորնութիւնն իրեն նիւթ ընտրած էր։ Տօքթորուհին կը պատասխանէ թէ երբ իւր ցեղակիցք իրենց շուրջը նային, մտքի և ձեռքի ճարտարութիւն ցուցնող բաները զորս կը տեսնեն՝ իգական սեռին պտուղ կրբերեն աւելի քան արական սեռին։ Արեւելեան երկիրներն համբաւաւոր հանդիսացնող արհեստագործական ճարտար նիւթերը, մետաքսները, բրդեղէնները, կալերտները, գորգերն, օժիտները, գոյնզգոյն բանուածքներն ու ասեղնանկարները, ծածկոյթներն և հանդերձի զարդարանքներն ամենքն ալ իրեն ցեղակից կիներու մտքին և մատներուն ճարտարութիւնը կ'արտայայտեն. որովհետեւ նախնական նիւթի վիճակէն սկսեալ մինչեւ այն ճարտարական երեւոյթներու մէջ ներկայացուիլն՝ ամեն բան կանացի արհեստագործութեան արդիւնքն է։ Ո՛չ մէկ արեւելցի էրիկ մարդ մասն ունի այս տեսակ գործի մէջ, և մտքէն անգամ չանցուներ իբրեւ ստորին արարած նկատել կինն։ Երկրին ամեն առածներուն մէջ չկայ հատ մը որ ծաղրէ կինը, թէեւ կնոջ գովեստը պարունակող առածներ խիստ շատ կան։ Իւր ազգակիցք կ'ըսեն. «Թող կանայք սովրին ինչ որ կրնան, և աւելի օգտակար պիտի ըլլան, և աւելի եւս սիրով ու յօժարութեամբ պիտի ամուսնանանք անոնց հետ։» Իբրեւ Ռուսիոյ հպատակ, Տօքթորուհին յիշեցուց թէ աղջիկները կամ կիներն այժմ կ'ընդունուին Փեդերսպուրկի Համալսարանն, և յոյս յայտնեց թէ իգական սեռին նկատմամբ եղած այս նպաստաւոր և ազատամիտ տնօրէնութենէն մեծամեծ արդիւնք յառաջ պիտի գան. որովհետեւ հարիւրաւոր ընտանիքներ, որոց աղջիկ զաւակները Թիֆլիսի Նախակրթարանաց և միջնակարգ վարժարանաց մէջ ուսմանց ընթացքն աւարտած են, պիտի ղրկուին բժշկութիւն սովրելու, և այս կերպիւ այն կողմի արեւելեան գաւառներուն մէջ բժշկի պակասութիւնը մեծապէս պիտի թեթեւնայ։ Տօքթորուհին Մարգարիտ պնդեց որ կովկասցի շատ մը օրիորդներ քանի մը տարիէն բժիշկ պիտի ելնեն Ռուսիոյ, Զուիցերիոյ կամ Գերմանիոյ Համալսարաններէն։ Իւր հրապարակախօսութիւն շատ սիրով ընդունուեցաւ, և Վիեննայի լրագիրք գովեստիւ կը խօսին։

⁂

ԿԻՆ ԲԺԻՇԿՆԵՐՆ ԱՆԳԼԻՈՅ ՄԷՋ

Անգլ. Թերթ մը հետեւեալ խմբագրականն հրատարակած է.

«Բժշկաց Արքայական կաճառը (Royal College of Physicians) ջանք մ'ալ ըրաւ կիներուն թոյլ չտալու համար որ մտնեն բժշկական արուեստին մէջ։ The Lancet բժշկական թերթէն կ'իմանանք թէ անօրէն խորհրդոյն արտասովոր գումարման մէջ ի նկատ առնուեր է աղերսագիր մը զոր մատուցեր էին պաշտօնեայք և ուսուցիչք «Կանանց Բժշկական Դպրոցին Լոնտոնի», կաճառին առջեւ քննութիւն տալով վկայական ստանալու արտօնութիւն խնդրելով այս կին ուսանողաց համար։ Բայց այս խնդիրը մերժուեր է 50ի դէմ 59 քուէով։ Այս քուէ վճռական է առ այժմ, բայց վհատեցուցիչ չէ։ Տասնեւոթ տարի առաջ նոյն կաճառ կիները բժշկական արուեստին մէջ ընդունելու խնդիրը քուէի դնելով, 16ի դէմ 68 ձայնիւ մերժած էր։ Այս անգամուան աղերսագրին ներքեւ ստորագրած էին կաճառին անդամներէն աւելի քան քսան անձնաւորութիւնք, ընդ որս Սըր Ուիլեըմ Պրօատպէնթ, Սըր Հէնրի Էքլէնտ, Սըր Ալֆրէտ Կարրօտ, Սըր Ուիլեըմ Րօպերթս, Տքթ. Ուիլքս, Տոքթ. Չարլզըն Պէյճիըն և Տքթ. Լօտըր Պրընթըն, (բժիշկներ, գիտնականներ, ուսուցիչներ)։ Ստորագրողաց մէջ կային նաև ականաւոր անդամք Վիրաբուժից կաճառին, ընդ որս Սըր Ճէյմս Բէյճէթ, Սըր Սբէնսըր Ուէլս և Սըր Հէնրի Թոմբսըն։ Բժշկական կաճառին առջեւ տեղի ունեցած վիճաբանութեան առթիւ, Տքթ. Զ. Ուէսդ կիներուն բժշկական արուեստի մէջ ընդունուիլն «ընկերային յեղաշրջում» անուանեց, և գուշակեց որ կաճառին Նախագահական աթոռին նկատմամբ Ցովհաննա Պայլին առաջարկը նորոգելու կրնայ նպաստել այնպիսի փոփոխում մը։ Սըր Պէնճէմին Րիչարտսըն, կանանց ընդունելութեան դէմ տալով, յիշեցուց կաճառորդներուն թէ երբ այս կաճառ հիմնուեցաւ՝ դեռ ո՛չ մէկ կին բազմած էր Անգլիոյ գահուն վրայ, բայց յօրէ անտի չորս կիներ իգական սեռին նոր փայլ տուած են բրիտանեան Գահոյից բարձունքէն։ Սըր Պէնճէմին աւելի գործնական փաստ մ'ի կիր արկաւ երբ ըսաւ թէ Բժշկաց Արքայական կաճառին շահուն համաձայն չի գար որ բժշկական արուեստի կիրառութեան համար կիներն արտօնելու գործը պաշտօնական ուրիշ մարմիններու թողու։ Ինչպէս Սըր Ուիլեըմ Պրօտպէնթ ազդարարեց միանգամ ընդ միշտ, կին Տօքթորներ պիտի ըլլան, անխուսափելի է այդ, ուստի հասարակութեան համար աւելի լաւ կ'ըլլար որ անոնք Բժշկաց կաճառին իրաւասութեան ենթարկեալ գտնուէին ի սկզբանէ անտի։ Տքթ. Բէյն, որ քննած է շատ մը Թեկնածուհիներ Լոնտոնի Համալսարանին մէջ, կը վկայէ թէ ինք զանոնք միջինէ վեր վիճակի մէջ գտաւ, և կը յարէ թէ գործնական դժուարութիւն չտեսաւ բժշկական նիւթերու վրայ հարցափորձելով զանոնք։ Ճշմարտութիւնն այս է որ կիներն ամեն խոչընդոտ խորտակելով մտնելու վրայ են բժշկական արուեստին մէջ, հնար չէ զանոնք դուրսը թողուլ։ Բժշկաց կաճառին քուէարկութեան մէջ երկու կողմերու ոյժերն այնքան հաւասար գալն եւս ապացոյց նշան մ'է թէ կիները շատ պիտի չսպասեն մեծամասնութիւնը վերջապէս իրենց կողմը շահելու։ Նոյն աղերսագիր Թեկնածուհիներուն կողմէ մատուցեալ է նաև Վիրաբուժից Արքայական կաճառին, որ այս հինգշաբթի իւր տարեկան նիստին մէջ այն մասին որոշում մը պիտի տայ։ Տեսնենք թէ վիրաբոյժներն իրենց բժիշկ պաշտօնակիցներէն աւելի ազատամտութիւն պիտի ցուցնե՞ն կիներն իրենց արուեստական շրջանակին մէջ առնելու մասին։»

⁂

ԿԻՆ ՎԻՐԱԲՈՅԺՆԵՐԸ

Ուրբաթ օրուան Լոնտոնի լրագիրք հետեւեալ զեկոյցն հրատարակեցին՝ վերի խմբագրականին մէջ յիշուած վերջին խնդրոյն նկատմամբ.

«Վիրաբոյժներուն Արքայական կաճառին երեկի տարեկան գումարման մէջ, Նախագահը, Թեկնածուհիներու կողմէ մատուցեալ աղերսագիրը կարդացնելով, վիճաբանութեան դրաւ այն խնդիր թէ կիները պէ՞տք է ընդունուին վկայականի համար քննութիւն տալու կաճառին առջեւ։ Տքթ. Ճօրճ Պրօուն ըսաւ թէ Համալսարանք բաց են կանանց առջեւ, և ինք չի հասկնար թէ ինչո՞ւ համար Թեկնածուհիք Վիրաբուժից կաճառէն վկայական առնուլ կ'ուզեն։ Տքթ. Ճօզէֆ Սմիթ, յիշեցնելով որ դեռ անցեալ օր Բժշկաց Արքայական կաճառը կանանց ընդունելութեան հակառակ որոշման մը յանգած էր, առաջարկեց թէ «որովհետեւ շատ մը դուռներ արդէն բաց են կանանց առջեւ վիրաբուժութեան վկայական մ'ընդունելու համար, պատշաճ չէ որ այս կաճառ իւր դուռները բանայ կիներուն առջեւ՝ կաճառին վկայականն ընդունելու նպատակաւ քննութիւն տալու։» Պ. Պրինտլի Ճէյմս երկրորդեց, Տքթ. Բիլմինգ Լուքաս, որոյ խօսքն երկրորդեց Տքթ. Նորդըն, այս հակառաջարկը ներկայեց թէ «կաճառիս կարծիքն է որ կանայք պէտք է ընդունուին կաճառիս վկայականն ստանալու համար քննութիւն տալու։» 48ի դէմ 58 քուէով այս հակառաջարկ մերժուած ըլլալով, բուն առաջարկը (մերժման առաջարկը) քուէարկեցաւ 39ի դէմ 58 ձայնիւ։»

Քաղաքական կացութիւն

ԳՈՐԾԵՐՆ Ի ՖՐԱՆՍԱ

Ելեւմտից Նախարարը գաւառական Նախարարին տրամադրութեան ներքեւ դրաւ երկու քննիչներ՝ նոր քննութեան մը ենթարկելու համար Հարաւային Երկաթուղւոյ Ընկերութեան հաշուեմատեանները։

Արտաքին քաղաքականութեան վրայ այս օրերս հարցում մը պիտի ըլլայ Երեսփ. Ժողովոյ մէջ, և քիմիագէտ Պ. Պեռթըլօ, իբրեւ արտաքին գործոց Նախարար իւր անդրանիկ ճառն արտասանելով, բացատրութիւններ պիտի տայ արտաքին գործոց և Ֆրանսայի արտաքին աշխարհավարութեան վրայ։

Փարիզ քաղաքին նոր փոխառութեան առաջին մասը փետր. ամսուն հրապարակ պիտի հանուի։

Պ. Պուրժուա կացութեան վրայ խորհրդակցութիւն մ'ունեցաւ Լոնտոնի Ֆրանսական դեսպան Պարոն տը Քուրսէլի հետ։

ԱՆԳԼԻԱ.—Հեռագիրն արդէն ծանոյց թէ քաղաքային պալատան մէջ շաբաթ իրիկուն Լորտ Սալիզպըրիի ճառը լաւ տպաւորութիւն ըրած է. որովհետեւ հաստատած էր թէ բոլոր մեծ Տէրութիւնք ի միասին կը շարժին, և փափաքող են պահպանման եւրոպեան խաղաղութեան։ Երեկուան հեռագրերն ալ կ'ըսեն թէ Թայմզ, Տէյլի Նիւզ և Սթանտըրտ, նոյն կարեւոր ճառին վրայ խօսելով, գոհունակութիւն կը յայտնեն Տէրութեանց համաձայնութեան համար ի պահպանութիւն խաղաղութեան։ Սթանտըրտ մասնաւորապէս մատնանիշ կ'ընէ Նախարարապետին այն խօսքերն որք վստահացուցած են հանրային կարծիքը։

—Ինչպէս ուրիշ տարիներ, այս տարի ևս Թայմզ շարք մը յօդուածներ սկսաւ հրատարակել, ստիպմամբ պահանջելով բրիտանեան նաւատորմին զօրացումը։ Թայմզի դիտողութիւնն այս է որ բրիտանեան Տէրութիւնն, անցեալ դարուն հիմնուած, ներկայ դարուն մէջ զարգացած, առաջիկայ դարուն մէջ իւր ճակատագիրը պիտի գտնէ, կա՛մ կանգուն պիտի մնայ և կամ պիտի քայքայի։ Եթէ Անգլիա միտքը դրած է ամեն վտանգի դէմ պաշտպանել ծովերու տիրապետութիւնը զոր ձեռքն անցուցած է, կրնայ փրկուիլ բրիտանեան Տէրութիւնն, ապա թէ ոչ, կտոր կտոր կ'ըլլայ կը քայքայի։ Ծովերու տիրապետութիւնը պահպանելու համար, պէտք է որ Անգլիա նաւատորմ մ'ունենայ ո՛չ միայն հաւասար աշխարհի հզօրագոյն երկու նաւատորմերու գումարին, այլ և անոնցմէ աւելի հզօր, զանոնք զարնելու և յաղթահարելու կարող։ Ո՛չ միայն թուական առաւելակշռութիւն պէտք է իրեն, այլ և կռուելու գերագոյն զօրութիւն։ Այս յօդուածներ պատրաստութիւն մ'են Թայմզի մէջ որպէս զի Խորհրդարանը լաւ ընդունելութիւն ընէ ծովային Նախարար Կոշընի նաւային ծրագրին, որով պիտի խնդրէ անօրինակ կերպիւ ստուար և կարեւոր յաւելում մ'ընել նաւատորմին վրայ։ Թայմզ երկուց կուսակցութեանց հայրենասիրութեան կոչում կ'ընէ որ անվէճ ընդունին այս յաւելումն։

ՀԵՌԱԳԻՐ

ՓԱՐԻԶ, 12 Նոյմ.—Նախարարաց խորհրդին մէջ ծովային Նախարար Պ. Լօքրուա ծանոյց թէ Միջերկրականի Նաւատորմէն Տէվասթասիօն առաջնակարգ զրահաւորն, և Շառնէ ու Թռօտ չրջիկներն և Լէնոա ազդարարն երեք կէս օրին Թուլոնէ ճամբայ ելած են, հրամանատարութեամբ ծովակալ Մէկրէի, Պիրէոն երթալու համար։

—Հանրային կրթութեան Նախորդ Նախարար Պ. Բուէնքարէ երեսփոխանական ժողովին փոխ-նախագահ ընտրուեցաւ 213 ձայնով։ Արմատականները չմասնակցեցան քուէարկութեան։

—Ինչպէս ամեն տարի ձմեռնամուտին կ'ընէ, այս անգամ եւս Պ. տը Ռոչիլտ 100 հազար ֆր. բաշխեց Փարիզի աղքատներուն, 20 թաղապետութեանց իւրաքանչիւրին ղրկելով 5,000 ֆր։

—Բարձրագոյն սեղանաւորութեան միջամտութիւնը կը շարունակուի մեծ ոստաւոր կերպիւ, սնանկացող սակարանական միջնորդները փրկելու համար։ Ամեն ոք կը յուսայ թէ հրապարակին լիուլի պիտի հայթայթուին պէտք եղած դրամագլուխք։

—Հարաւ-Ափրիկեան Պանքային ընկերական դրամագլուխը կազմող 50 միլիոն ֆր.ն երէկ վճարեցաւ։

ՎԵՆԵՏԻԿ.—Էթնա, Վօլթուռնօ և Վէնիէռ մարտանաւերը մեկնեցան Կարմիր ծով և Հնդկական Ովկիանոս երթալու համար։

ՔՐՈՆՇՏԱՏ.—Ռուրիք և Տմիտրի Տոնսքոյ չրջիկ մարտանաւք մեկնեցան Քրոնշդատի նաւահանգստէն։

ՎԻԵՆՆԱ.—Վաղը պիտի ընտրուի Նոր քաղաքապետը։ Կ'ըսուի թէ քաղաքային խորհրդոյ մեծամասնութիւնը՝ Պետական կամքին բացարձակօրէն չհակառակելու համար՝ չպիտի վերընտրէ Տքթ. Լիւկըր։

ԼՈՆՏՈՆ.—Պաշտօնապէս հրատարակեցաւ թէ Սըր Էտուարտ Մէլէթի տեղ Սըր Ֆրիտերիք Լասէլզ Պերլինի դեսպան եղած է։

ՍՈՖԻԱ.—Ֆէրտինանտ իշխան պատգամաւորութիւն մ'ընդունելով, ըսաւ թէ իւր որդին Պորիս իշխանն օրթոտոքս դաւանութեան մէջ պիտի մկրտէ։ (Կ'ըսուի թէ մկրտութեան արարողութիւնը տեղի պիտի ունենայ յունական Ջորջինեաց տօնին օրը։ Լուիզ իշխանուհին արդէն ի մօտոյ երկրորդ զաւակ մը պիտի պարգեւէ Ֆէրտինանտ իշխանին, և պայման դրած է որ Պորիսէն զատ իւր միւս զաւակները կաթոլիկ կրօնին մէջ մեծնան։)

—Նիքոլա Բ. Կայսրն ողջունելու համար Փեդերսպուրկ երթալիք նոր պատգամաւորութեան պիտի մասնակցին ներկայացուցիչք [illegible], Սօպրանիէի և գաւառական ու զինուորական մարմնոց։ Դեկտ.ի մէջ պիտի մեկնի, և Ծնունդն ու Ամանորը Ռուսիոյ մայրաքաղաքին մէջ պիտի անցունէ։ Ընդ ամենայն 20 հոգիէ բաղկացած պիտի ըլլայ։

ՏԷԹՐՈՅԹ (ՄԻԱՑ. ՆԱՀԱՆԳՔ).—Ճըրնըլ լրագրոյ տպարանին աւերակաց տակէն արդէն 34 դիակներ հանուեցան, ոմանք սոսկալի կերպիւ այլակերպած։ Տակաւին 11 անձ կորուստ կայ։ Այս մեռնողներէ զատ, 19 անձինք ծանրապէս վիրաւորուած են։ Հաստատուեցաւ որ մեքենային կաթսաներէն մին ջուր չմնացած ըլլալուն համար տեղի ունեցած էր աղետալի պայթումն, (որոյ պարագաները ծանուցինք Նախընթաց աւուր Արեւելքի մէջ։)

Տ. ՀՄԱՅԵԱԿ ՔԱՀԱՆԱՅ ԽԻՍՐԷՃԵԱՆ

Տարերք աշխարհիկ լեզուի Ա. տարի 3 դրուշ, Բ. 5, Գ. 5, % 25 զեղչ։ Կենսագրութիւն Պետրոս Դուրեանի, 5 դրուշ։ Կը ծախուին Պօլսոյ գրավաճառաց քով։ 392 48—60

ԱԶԳԱՅԻՆ
ԼՈՒՐԵՐ

Խառն Ժողովն երէկ ի նիստ գումարուեցաւ ի Պատրիարքարան նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր և խորհրդակցութիւններ կատարեց։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հոգաբարձութիւնս շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ Ազգային ծանօթ ճարտարապետ Մեծ. Ստեփան էֆէնտի Համամճեանի կողակից Ազնուուհի Տիկին Աբուսեաչ Համամճեան, իւր անդրանիկ դստեր ծննդեան առթիւ բարեհաճած է (10) տասը օսմանեան ոսկի նուիրել Ազգային Հիւանդանոցին։

Ի դիմաց Հոգաբարձութեան Ազգ. Հիւանդանոցի
Ատենապետ Վ. Ատենադպիր
Գ. Մ. ԱԼԵԱՆԱՔԵԱՆ Գ. Խ. ԷՎԻՐԵՆԵԱՆ

Գաւառին լուրեր

ՆԱՀԱՆԳՔ ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՒՑՈՒՄՆՔ

Այս առտու Թուրք լրագրաց մէջ հրատարակուած են հետեւեալ Պաշտօնական Զեկուցումները.

Կայս. Անատօլուի այլ և այլ կողմերուն մէջ երեւան ելած անկարգութեանց պատճառաւ խաղաղութիւնն ու անդորրութիւնն ապահովցնելու համար միջոցներ ձեռք առնուած են։ Ի միջի այլոց շատ մը զինուորներ ի զէն կոչուած են և կայս. Նահանգաց կուսակալներուն ու զինուորական հրամանատարներուն հարկ եղած զեկոյցներն ու պատուէրներն եղած են։ Հետեւաբար, շնորհիւ վեհ. Սուլթանին, անտարակոյս ի մօտոյ ամեն կողմ անդորրութիւն ձեռք պիտի բերուի։

⁂

Այն յանձնաժողովն որ կազմուած է հսկելու Անատօլուի Նահանգաց մէջ գործադրուելու համար որոշեալ բարենորոգմանց կիրառմանը, այսօրուընէ սկսեալ իր պաշտօնին ձեռնարկած է։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ.—Այտընի նահանգին Էօտէմիշ գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Պայընտըրի գայմագամ Ալի Րիզա էֆէնտի, և իրեն յաջորդեց Կէօյճէիզի (Մանասըր) գայմագամ Արիֆ էֆէնտի։

Էտիրնէի Աճէմպաշա գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Միլքիյէ վարժարանին նախկին շրջանաւարտներէն Անսաթ աս էֆէնտի։

Լիագաթի արծաթ չքանշան տրուեցաւ զինուորական վարժարանին առաջին դեղագործ և հանրային առողջապահութեան ընդհանուր քննիչ Պօնքովսքի փաշայի օգնական գնդապետ Ֆրանչէսքօ պէյի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՒՑՈՒՄ.—Հոկտ. 30 և 31 թուականներով Բարձր. Մեծ Եպարքոսին ուղղեալ հեռագրիր ծանուցած են թէ Հալէպի, Էնկիւրիի, Տրապիզոնի, Էրզրումի, Ատանայի և Գոնիայի Նահանգաց մէջ ալ, շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, կատարեալ անդորրութիւն և ապահովութիւն կը տիրէ։

ԷՎՔԱՖԻ նախարար Ղալիպ փաշա հիւանդ ըլլալով, երէկ չկրցաւ ներկայ գտնուիլ Բ. Դրան մէջ գումարեալ Նախարարաց Խորհրդոյ սովորական նիստին։

ՍԸՐ ՖԻԼԻՓ ՔԸՐՐԻ.—Հեռագրական տեղեկութեանց համաձայն, անգլիական դեսպան Սըր Ֆիլիփ Քըրրի ի մօտոյ մայրաքաղաքս պիտի գայ։

Պ. ՎԻՆՍԸՆԹ ՔԱՅԼԱՐՏ, անդամ Հանրային Պարտուց վարչական ժողովոյ, երէկ իրիկուն մայրաքաղաքս ժամանեց արեւելեան ճեպընթաց կառախումբով։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱ.—Երէկ Թրիէսթէէն Օսմ. Պանքան բերուեցան 150,000 անգլիական ոսկի, որք արքունի Փողերանոցը ղրկուեցան օսմանեան ոսկւոյ վերածուելու համար։

ՄԱՀ Պ. ՄՕՌՕՅԻ.—Արքունի Փողերանոցին պաշտօնեաներէն ֆրանսացի Պ. Ալսէն Մօռօ, որ հիւանդ էր, երէկ առտու մեռաւ 77 տարեկան հասակին մէջ։

«ՕՍՄԱՆԻՇԷ ՊՕՍԹ» լրագիրն, որ Օտար Մամլոյ դիւանին կողմէ դադարման դատապարտուած էր, արտօնութիւն ստացաւ վերստին հրատարակուելու։

ՍԸՐ ԷՏԿԱՐ ՎԻՆՍԸՆԹԻ կինը՝ Լէտի Էլէն՝ երէկ իրիկուն Եւրոպայէն մայրաքաղաքս ժամանեց արեւելեան ճեպընթաց կառախումբով։

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ կառավարութիւնն որոշած է, ձմեռուան եղանակին համար, նոր նամակադրոշմներ և Քառթ Բօսթալներ շրջաբերութեան հանել։ Նամակադրոշմին վրայ նկարուած են եգիպտական գիւղանկար մը, Նեղոսի մէկ տեսարանով, բուրգ մը արմաւենիներ և եգիպտացի կին մը տեղական տարազով։ Լոնտոնի մէջ նամակադրոշմ հաւաքող մը ատոնցմէ բաւական մաս մը գնած է։

ՑԱՐԻՆ ՆՈՒԷՐԸ.—Ռուսիոյ Սինոդը Մէրսինի յոյն հասարակութեան ղրկած է ճոխ նուէրներ, որք կը բաղկանան եպիսկոպոսական տասը զգեստներէ, խաչերէ, սկիհներէ՝ ընդ ամենը 500 ոսկւոյ արժողութեամբ։ Այս նուէրներ Ռուսիոյ Կայսեր հրամանաւ՝ Մէրսին ղրկուեր են հանգուցեալ Աղեքսանդր Կայսեր հոգւոյն համար մատուցուած պատարագին առթիւ։

ԳՕՆԵԱՅԻ Նահանգին Ելմտական և անտառաց պաշտօնեաներուն միջեւ ժամանակէ մը ի վեր անհամաձայնութիւն մը ծագած էր՝ նոյն նահանգին անտառաց հասոյթը գանձելու խնդրոյն առթիւ։ Ձեռնհաս իշխանութիւնն որոշած է, որ տիրող օրինաց համաձայն, կառավարութեան յատուկ հողերու և անհատներու սեպհական արտերու մէջ դագի խէժի և այլոց տասանորդի տուրքը Ելմտական գանձուն կը վերաբերի. իսկ կառավարական ու անհատական անտառներու գխտորի, խոզկաղինի և այլոց տասանորդի ու անտառի տուրքերը պիտի գանձեն անտառաց պաշտօնեաներն և թէ այդ կարգի տուրքերուն չպիտի միջամտեն Ելմտական պաշտօնեայք։

ԱՏԱՂՁՆԵՐԸ.—Մաքսային վերատեսչութիւնը գրած էր ձեռնհաս իշխանութեան կամ բոլորովին վերցնել և կամ ուժի իջեցնել հարիւրին տասներկու այն տուրքն, որ կը գանձուի ատաղձներէն, որովհետեւ այդ տուրքին պատճառաւ տեղական ատաղձներն անկարող են մրցելու օտար արտադրութեանց հետ։ Այդ խնդիր մատուցուած էր Պետական Խորհրդոյ։ Արդ, նկատելով որ այդ մասին տակաւին որոշում մը տրուած չէ և նկատելով որ Անատօլուի ծովեզրերէն ատաղձներու արտածումն բոլորովին նուազած է, զի շատ մը վաճառականք չկրնալով մաքսի տոկալ և մրցիլ Կալացի ատաղձներուն հետ, որք ճամբաներու դիւրութեամբ և փոխադրութեան ծախուց քիչ ըլլալովը խիստ աժան գնով հոս կը բերուին, այդ գործէն ձեռնթափ եղած են, [illegible] այդ առթիւ ձեռնհաս իշխանութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ։

Բ. ԴՈՒՌԸ հարցուցած է Ելմտական նախարարութեան թէ գաւառաց մէջ Ելմտական գանձուն յատուկ դատերու նկատմամբ ի՛նչ տեսակ գործողութիւնք կը կատարուին։ Նախարարութիւնն ալ հարկ եղած պատասխանագիրն ուղղած է։

ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՔ.—Ձեռնհաս իշխանութիւնն որոշած է ի Փարիզ Պ. Մաթիէօի գործարանէն գնել Հայտար Փաշայի և զինուորական միւս հիւանդանոցներուն յատուկ վիրաբուժական և այլ գործիներն, որոց համար ի մօտոյ յանձնարարութիւն պիտի ըլլայ նոյն գործարանին։

ԳԱՄԱՐԱՆԻ (Կարմիր ծով) մաքրանոցին համար, ուր այս տարի ալ նախորդ տարիներու նման առ ի զգուշութիւն քարանթինա պիտի սպասեն Ճավաէն, Պօմպայէն, Սինկափուրէն և Պապիւլմանտէպի միւս կողմէն եկող իսլամ ուխտաւորք, առողջապահական մարմին մը կազմուած է, որ կը բաղկանայ քննիչէ մը, եօթը բժիշկներէ, չորս քարտուղարներէ, երկու առաջին պահապաններէ, վեց պահապաններէ, ապականիչ մեքենային համար մեքենավարէ մը ու երկու հնոցպաններէ և այլն։ Այդ պաշտօնեայք արաբական Րէճէպ ամսուն սկիզբը հոն պիտի գտնուին։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ Նախարարութիւնն որոշած է Պրուսայի Էմիր Տաղի ցորեններէն մաս մը ղրկել Անատօլուի նահանգները՝ անոր մշակութիւնն ընդհանրացնելու համար։ Առեւտրական Սենեակը քննել տալով այդ ցորենները, հաստատած է թէ հարիւրին չորս համեմատութեամբ օտար նիւթեր կը պարունակէ, հետեւաբար այդ ցորեններ մաղուելէ յետոյ պիտի բաշխուին։

—Նոյն Նախարարութիւնն որոշած է Էնկիւրիէն 2000 քիլէ գարի և Տրապիզոնէն ալ 10 քիլէ բրինձ բերել տալով Էտիրնէի, Արշիպեղագոսի կղզեաց ու Այտընի նահանգները ղրկել՝ անոնց մշակութիւնն ընդհանրացնելու համար։

ԱԼԱՇԷՀՐԷՆ Գարահիսար շինուելիք երկաթուղւոյ գծին շինութիւնն մասամբ սկսած է, որուն կ'աշխատին տեղացիներէ զատ՝ շատ մը իտալացի ու խրուատ գործաւորներ։ Այդ գծին շինութեան սկսուիլը Իտալիոյ մէջ իմացուելով, 6000ի չափ իտալացի գործաւորներ Իզմիր դիմեր են գործ գտնելու յոյսով, սակայն շինութեան աշխատող գործաւորաց թիւը բաւական ըլլալով, ատոնց գործ չէ մնացեր։ Այդ իտալացիներ՝ ամենքն ալ կարօտ՝ Իզմիրի իտալական հիւանդանոցը ապաստաներ են առժամաբար, ուր իւրաքանչիւրին օրական հաց մը և պնակ մը միսի ջուր կը տրուի՝ տեղւոյն գաղթականութեան հանգանակութեամբ։ Ատոնք ի մօտոյ Իտալիա պիտի վերադարձուին։ Իզմիրի իտալական հիւպատոսը, հեռագիրներ ուղղելով իր կառավարութեան, ծանուցած է թէ Այտընի նահանգին մէջ գործաւորի համար գործ չկայ, սակայն կ'ըսուի թէ շատ մը գործաւորներ արդէն Իտալիայէն ճամբայ ելեր են Իզմիր երթալու համար։

ԿՐԷՏԷԻ մէջ տիրող երաշտութիւնը վնասած է ձիթենիներուն. միանգամայն ոչխարներն ալ առանց ջուրի մնացած են, ժողովուրդն ևս ջուրի համար նեղութիւն կը քաշէ։

—Զրոյց եղած էր թէ Կրէտէ կղզւոյն եկամտացոյցը վաւերացուած չէ և թէ 120,000 ոսկւոյ փոխառութեան խնդիրը հոն մնացած է, սակայն կ'ըսէ [illegible], կուսակալութիւնը հեռագրած է Գանեայի կառավարչին թէ այդ զրոյց բոլորովին անհիմն է։

ՆՈՐ ՃԵՊԸՆԹԱՑ.—Հոկտ. 31ին Օսթէնտէն ճամբայ ելած է նոր ճեպընթացին առաջին կառախումբը, որ մինչեւ Քէօսթէնճէ պիտի երթայ և անկից ուղղակի ռումանական շոգենաւով Կ. Պոլիս պիտի գայ։ Լոնտոնէ մեկնումը տեղի պիտի ունենայ ամեն երկուշաբթի իրիկուն և Օսթէնտէն՝ երեքշաբթի առաւօտ։ Հինգշաբթի իրիկունները Քէօսթէնճէ պիտի հասնի՝ Վիեննայի, Մարշէկի, Պուտափեշթի, Վերսիօրովայի և Պուքրէշի ճամբով։ Ռումանական շոգենաւերն ալ ուրբաթ օրերը Կ. Պոլիս պիտի ժամանեն։ Ասկից մեկնումը տեղի պիտի ունենայ ուրբաթ իրիկունները։ Կառախումբը Քէօսթէնճէէն ճամբայ պիտի ելնէ շաբաթ առտուները և երկուշաբթի իրիկուն Օսթէնտ պիտի հասնի։ Ժամանումնք ի Լոնտոն տեղի պիտի ունենան երեքշաբթի առտուները Տուվրի ճամբով։ Ռումանական կառավարութիւնը առ այդ վարձած է Համպուրկի [illegible] սրընթաց շոգենաւը։

ՔՈԼԵՐԱՆ ԵԳԻՊՏՈՍ.—Եգիպտոսէն չորս օրէ ի վեր քոլերայի վրայ հեռագիր առնուած չէ, ինչ որ կը վերագրուի հիւանդութեան թեթեւցած ըլլալուն։

ՍԻՐՔԷՃԻԷՆ Այաստեֆանոս երկաթուղւոյ կրկին գծին շինութեան առթիւ, հարկ դատուած է Սամաթիոյ կայարանը հիմակուան տեղէն երկու հարիւր քայլ դէպ ի ետ տանիլ։ Անցեալ օր ընկերութեան կողմէ ղրկուած երկրաչափներ քննեցին ու չափեցին նոր կայարանին տեղը։

ԱՓԻՈՆ.—Մինչեւ անցեալ շաբաթ օր Իզմիրի հրապարակը տարուած են 2806 կողով ափիոն։ Պատրաստ կայ՝ հին ու նոր հունձքէն՝ 2875 կողով։ Հրապարակին արդի կացութեան պատճառաւ ո և է վաճառում չէ եղած։

ԻԶՄԻՐԻ մէջ տարեգլխէն մինչեւ անցեալ շաբաթ օր պատահած հրդեհներէն ապահովագրական ընկերութիւնք 12,837 անգլիական ոսկւոյ վնաս մը կրած են։ Անցեալ տարի այդ գումար 62,142 ոսկի էր և նախորդ տարին ալ 16,434 անգլիական ոսկի։

ԹԱՂԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆՑ կեդրոնական դեղարաններուն մէջ պաշտօնավարող բժիշկներու, վիրաբոյժներու և դեղագործներու յատուկ ամսաթոշակներն հոկտեմբերէն սկսեալ չպիտի վճարուին։ Թաղապետական բժիշկները պիտի դարմանեն աղքատ հիւանդները, որոց պէտք եղած դեղերը պիտի տրուին։

ԱՅՏԸՆԻ նահանգին մէջ Ծումաօվասը ագարակը 860 ոսկիով պիտի գնուի՝ տիպար ագարակի վերածուելու համար։

ՀԱՍԱՆ ՖԷՀՄԻ ՓԱՇԱ.—Իզմիր շոգենաւը երէկ Իզմիրէն ճամբայ ելած է՝ Սելանիկ տանելու համար նահանգին նորընտիր կուսակալ Հասան Ֆէհմի փաշան։

ԷՐԷՆՔԷՕՅԻ ամերիկեան արհեստանոցներու տնկարանին տնօրէն Պ. Էքքըլի պաշտօնավարութեան պայմանաժամը երկու տարի եւս պիտի երկարի։

ԾՈՎԱՅԻՆ նախարարութիւնն որոշած է Մախսուսէի վարչութեան անունով ինը հազար ոսկւոյ գնել Գօրամանեան ընկերութեան [illegible] շոգենաւը։

ՄԱՀԱՑՈՒԹԻՒՆ.—Անցեալ հոկտեմբեր ամսուն մայրաքաղաքիս ու արուարձանաց մէջ պատահած մահերու թիւն է 798։

ՍԱՄԱԹԻԱՅԻ Սուլը Մանաստըր թաղին մէջ զինուորական պահականոց մը պիտի կառուցուի։ Հիմնարկէքը կատարուեցաւ նախընթաց օր։

ՉԱՄԻՉ.—Մինչեւ հիմայ Իզմիրի հրապարակը տարուած են 363,500 կէնդինար չամիչ, որոց 337,550ը ծախուած են։ Անցեալ տարի նոյն միջոցին 340,500 կէնդինար տարուած ու 290,500ը ծախուած էին։

ՀԱՍԱՆ ՊԷՅ, Այտընի կուսակալութեան նորընտիր օգնականը՝ որ անցեալ օր մայրաքաղաքէս ճամբայ ելած էր, Իզմիր ժամաներ ու իր պաշտօնի գլուխն անցեր է։

ՀԱԼԷՊԻ ֆրանսական հիւպատոս կարգուած է Պ. Պոնիօն, որուն պաշտօնը վաւերացուած է Բ. Դրան կողմէ։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ վարժարանի բուսաբանական պարտէզն աւելի կանոնաւոր վիճակի մը վերածուած և Գերմանիոյ մէջ ուսած անձ մը պարտիզպանապետ կարգուած է։

ԳԱՂԹԱԿԱՆՔ.—Երէկ Վառնայէն մայրաքաղաքս եկան 31 իսլամ գաղթականներ, որք Պրուսայի նահանգը ղրկուեցան բնակութիւն հաստատելու համար։

ԳԱՐԱՔԷՕՅԻ ՀՐԴԵՀԸ.—Առջի գիշեր Գարաքէօյի Լէպլէպիճի փողոցին մէջ պատահած հրդեհի պահուն բոցերուն մէջ այրած են Սալոմոն Բէյթի անուն դերձակ մը և Օթէլին վարձակալին հայրը՝ Պէլէ՝ երկուքն ալ ծերունի, որք գինով վիճակի մէջ գտնուելով չեն կրցած ազատիլ։ Շէնքը ապահովագրուած էր՝ 700 ոսկւոյ՝ Նորթ Տայչէ և 500 ոսկւոյ՝ Հօնգէաթիչէ ընկերութեանց։

[illegible] կ'իմանանք թէ վարձակալը՝ Պէլէ անուն կին մը, օթէլին մէջ բնակող դերձակ Խրիսիօ, գործաւորը՝ Ֆօթի ինչպէս նաեւ պատրաստ հագուստ ծախող Արիսթիտի ձերբակալուեր են, որովհետեւ կասկածներ կան թէ կրակը դիտմամբ ձգած ըլլան։

ՍԱՄՍՈՆԻ պահեստի զօրաց հրամանատար Միրլիվա Մէհմէտ փաշա երէկ մայրաքաղաքս եկաւ։

ՎԵՐԱՔՆՆԻՉ ատեանի պատժական ճիւղն երէկ վաւերացուց նախնական դատարանի մէկ վճիռն՝ ի մասին Ստեփան անուն անձին, որ գինուորական սպայ Ապտիւլգատէր էֆէնտիին՝ պաշտօնին կիրառմանը պահուն ծեծած ըլլալով, դատապարտուած էր վեց ամսուան բանտարկութեան:

ԾԱՂԿԱԽՏ.—Իզմիրի մէջ ծաղկախտ երեւան ելած ըլլալով ինը տարեկան յոյն տղայ մը մեռեր է, որ պատուաստուած չէ եղեր: Տեղական կառավարութիւնն հարկ եղած միջոցները ձեռք առած ու պատուաստի գործողութեանց ձեռնարկած է:

ԱՏԱԼԻԱՅԷՆ կը գրեն առ Սէնամպուլ թէ Եօրտանօղլու անուն 65 տարեկան մարդ մը Պօրտուրէն Ատալիա երթալու ատեն, Ռէժիի դէտերը հրամայեր են իրեն ցոյց տալ իր ծխախոտի տուփը. ծերունին մերժեր է. ասոր վրայ դէտերը հրացէն պարպելով սպաններ են զայն: Ուրիշ մարդ մ'ալ այդ կերպով սպանուեր է:

ՈՃԻՐ.—Ի Պոլիս, Զաքմաքճըլար, Վալիտէ խանի մէջ, առջի իրիկունը, Հաճի Ալի ու Ալլահվէրտի անուն անձանց միջեւ կռիւ մը ծագելով, Հաճի Ալի դաշոյնի հարուածներով իր հակառակորդը մէկ քանի տեղէն վիրաւորեց: Ոճրագործը ձերբակալուեցաւ:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ Տարեցոյցին վարչութիւնը (Սերվօթի եղբարք և ընկ. տէր և հրատարակիչ) փոխադրուած է ի Թէփէ-Պաշը, Պօտուրի տունը, Օթէլ Ռօյեալի դիմացը: Գրասենեակ Ղալաթիա, Մուհանէ փողոց, Եըլտըզ խան, 12:

ԳՈՔԼԷՆ ԳԱՑԷ՝ ԻԶՄԻՐ

Պ. Գօքլէն և իր խումբը, որոնք մայրաքաղաքս կը սպասուէին երէկ, վաղը միայն պիտի հասնին և վաղը գիշեր պիտի տան իրենց առաջին ներկայացումը Թէքէ-Պաշըի թատրոնին մէջ:

Երբ զանոնք բերող Մէսաժըրիի շոգենաւն Իզմիրի նաւահանգիստը հանդիպեր է, քաղաքին երեւելիներէն պատգամաւորութիւն մը շոգենաւ երթալով, այնքան ստիպեր են որ Փարիզեան դերասանը հարկադրուեր է ցամաք ելլել ու երկու ներկայացում տալու համար:

ԳԻՏԱԿԱՆ

ՀՐԴԵՀ ԵՒ ՆԱՒԱԲԵԿՈՒԹԻՒՆ

Ահաւասիկ երկու բառեր, որք առ հասարակ աշխարհիս վրայ ապրող բոլոր արարածներուն համար միշտ սպառնալից, միակ երեւելի փորձանքները կը կազմեն: Եւ գրեթէ ամէն գիտուն և գիտութեամբ զբաղող անձինք իրենց ասպարէզին մէջ գէթ մի անգամ այս երկու անգութ վտանգներէն միոյն վրայ մտածելու առիթ կ'ունենան: Մինչեւ հիմա շատ հնարագիտ գործիներ և հանճարեղ դրութիւններ հնարուեցան հրդեհի և նաւաբեկութեան դիմադրելու և կարելի եղածին չափ անոնց անողոք աւերումները պակսեցնելու համար. այս մասին անշուշտ ամենամեծ գործունէութիւնը ցոյց տրուած է Ամերիկայի գիտուններուն կողմէ որոց հրդեհի դէմ հնարած զանազան դրութիւններն ու նորութիւններն ուսումնասիրելու համար անցեալ շաբթու ֆրանսական կառավարութեան կողմէ յատուկ պաշտօնեայ մը ղրկուեցաւ, որուն տեղեկագիրն անշուշտ շատ հետաքրքրական պիտի ըլլայ ընթեռնուլ:

Քանի որ հրդեհէն սկսանք, աւարտենք զայն:

Այս տարի Եւրոպայի մէջ հրդեհն իր վրայ շատ խօսեցնել տուաւ, նա մանաւանդ անտառներու հրդեհներն, որք յառաջ եկած էին այս ամառուան անհամեմատ չորութենէն: Եւ անտառներու այս հրդեհներն անբռնակալելի վնասներ հասուցին: Որով հրդեհի ազդարար գործիներուն խնդիրը նորէն օրակարգի անցաւ գիտուններուն համար: Եւ գիտունները միշտ խնամք ունեցած են այդ գործիներուն գիւտին և լաւ ծառայութիւններ մատուցանելուն համար: Այս գործիները լաւ դեղերու կը նմանին, որք թէպէտ միշտ չեն բժշկեր, այլ սակայն յաճախ կը բժշկեն. և այս իսկ մեծ հանգամանք մ'է:

Հրդեհներու ազդարար գործիներն երբեմն հալող նիւթէ մը շինուած խծորով մը՝ երբեմն ալ ձգտում ունեցող մետաղեայ կտորով մը, հեղուկ և նոյն իսկ կազային մարմինով մը կը շինուին: Ասոնք տաքին ազդեցութեամբն ինքն իրենց վրայ կամ հալելով և կամ խոշորնալով ելեքտրական զանգակ մը կը հնչեցնեն, որ ամէն կողմ կ'իմացնէ հրդեհը: Սակայն հալումը, ձգտումը և կամ հակազդեցութիւնը անկանոն կերպով կը կատարուին և այսու յաճախ այդ գործիներէն շահ ունեցողներուն պատրանք միայն տուած են:

Հիմա Պ. Պ. Տըլաշէ և Պուիթիթէ նոր գործի մը հնարած են, որ եթէ չըլլայ խնդրոյն վերջին բառը, գէթ միւս գործիներէն աւելի գործնական կ'երեւի և աւելի մեծ յոյսեր կը ներշնչէ: Ինքնին շատ պարզ է այդ գործին, գրեթէ Քօլոմպոսի հաւկիթին նման բան մը գիտութեան համար: Ասով անշուշտ երկու գիտնոց արժանիքն ամենեւին չը կոտրիր: Գործիքին սկզբունքը կշիռքի դրութիւնն է և ինքնաշարժ կերպով կը ցուցնէ իր գտնուած շրջանակին մէջ եղած կազերուն փոփոխութիւններն, այսինքն նպատակին յարմար բառերով խօսելով, հրդեհին սկիզբը կը ծանուցանէ:

Ինքնին պարզ տուփ մ'է առ երեւոյթս և կը պարունակէ իր մէջը կշիռք մը որուն մէկ ծայրն ալիւմինիումէ 8-19 սանթիմէթր տրամագիծ ունեցող գունդ մը դրուած է և միւս ծայրն ալ անոր համապատասխան կապարի կտոր մը: Մէջտեղի լծակը պողպատէ է: Գործիքին ամբողջութիւնն այնպէս մը հաւասարակշռուած է որ հասարակ խոնաւութիւն ունեցող մթնոլորտի մը մէջ միայն կշիռքը շիտակ կը կենայ: Եւ երբ յանկարծակի տարբեր խոնաւութիւն ունեցող մթնոլորտի մը մէջ փոխադրուի, այսինքն երբ հրդեհի մը սկզբնաւորութեամբ մթնոլորտը տաքնայ, գունդին մեծ ծաւալին պատճառաւ տուփին մէջ ամէն ինչ վերիվայր կը յուզուի: Այդ իրարանցումին մէջ գունդն իր քովը դրուած կոճակի մը անպատճառ զարնուելով ելեքտրական թելի մը հաղորդակցութեամբ բոլոր զանգակները կը հնչեն և վտանգն ալ երեւելէն առաջ կը գիտցուի:

Այս գործին, որչափ որ տարրական է, երբ յարմար տեղը զետեղուի, մէկ միլիգրամի մօտաւորութեամբ կրնայ զգալ և իմացնել սքանչելի կերպով կազերու խուսափումը և հրդեհներու սկզբնաւորութիւնը, մանաւանդ վաճառատանց և գործարանաց մէջ: Զայն հնարողները գիւտ մ'ըրած ըլլալու յաւակնութիւնը չունին, այլ պարզապէս արդէն գիտցուած սկզբունքներու կիրառութիւն մ'ըրած են, և անշուշտ իրենց գործիքն ալ շատ պիտի գործածուի, քանի որ աժան է կ'ըսուի:

* * *

Գալով նաւաբեկութեան, ինչե՛ր չեն հնարուած ահեղաշունչ հովուն և լեռնակուտակ ալեաց դէմ մարտնչելու համար: Հիմա շատ մը հնարիչներ սկսած են ասիտ քարպօնիք (ածխային թթու) գործածել այդ նպատակաւ: Արդէն յայտնի է որ քանի մը տարիէ ի վեր գիտական աշխարհին մէջ ասիտ քարպօնիքին մեծ կարեւորութիւն կը տրուի և սկսած են զայն աշխատանոցներէ դուրս ալ շատ մը գիւտերու մէջ գործածել, անոր թէ՛ քիմիական և թէ բնական յատկութիւններէն միանգամայն օգուտ քաղելով:

Նաւերուն համար ամենէն մեծ վտանգներն են ծովու վրայ հրդեհ, և անմիջական ընկղմում, որով մակոյկներուն օգնութեամբ իսկ չեն կարող փախչիլ: Նոր գիւտը կը կայանայ ասիտ քարպօնիքի միջոցաւ հրդեհը կասեցնելով մարելու և առժամապէս, կամ ամբողջովին նաւաբեկութիւնն արգիլելու մէջ: Գիւտն արդէն սկսած է շատ մը նաւերու մէջ ի գործ դրուիլ: Ասիտ քարպօնիքը չէչ, կամ լաւ եւս ծորակներ ունեցող խողովակներու մէջ պիտի դրուի: Արդէն գործարաններ հաստատուած են որք հազարներով շինել սկըսած են այդ գլաններէն:

Գլանները 10 լիտր ասիտ քարպօնիք կը պարունակեն, որք ի հարկին 250 մթնոլորտի տարածութիւն կրնան գրաւել: 55 աստիճան ջերմութեամբ գլաններուն ներքին ճնշումը 74 մթնոլորտ է միայն, և եթէ ծորակը բացուի մէջը գտնուող հեղուկ անհիտրիտ քարպօնիկը 4,500 լիտր կազային ասիտ քարպօնիք կ'արտադրէ:

Այդ գլաններէն բաւական թուով կը շարին նաւուն ներքնակողմը և նաւուն մէկ կողմը կրակ առնելուն անմիջապէս ամենէն մօտ ծորակները կը բանան և այրած մասը ասիտ քարպօնիք կազով կը լեցուի, որ, ինչպէս գիտենք, այրելու բոլորովին անյարմար է և հրդեհն ալ իրեն ճարակ չը գտնելով օդի պակասութեամբ մարելու և կամ մինչեւ ջուր հասնիլը կասելու կը պարտաւորուի: Եթէ անմիջապէս կարելի չըլլայ ծորակները բանալ, հրդեհն ինքն իսկ կը քաջալերէ իւր թշնամին, այդ գլանները պայթեցնելով իւր ջերմութեամբը:

Գալով ընկղմելու վտանգին, երբ ճեղք մը բացուի և ջուրն սկսի նաւուն մէջ խուժել, սենեկին բացուածքները կը գոցեն և գլաններուն ծորակները կը բանան, այն ատեն ասիտ քարպօնիքին անհամեմատ ճնշումը ետ կը մղէ ջուրը և նաւն ընկղմելէ կ'ազատէ: Սակայն, եթէ նաւը երկուքի բաժնուի, կամ այնպէս մը ճեղքուի որ ջուրն ամէն կողմէ ներս գահավիժէ, այն ատեն ասիտ քարպօնիքը նաւուն մէջ գտնուողներն ազատելու պիտի ծառայէ, ջուրերուն ընթացքը յամրացնելով և նաւակները նետուելու ժամանակ տալով: Յայտնի է որ այդ պարագային մէջ վայրկեանները դարեր են:

Այս առթիւ գիտել տուողներ պիտի ըլլան այն վտանգն որ յառաջ պիտի գայ երբ ճամբորդ մը անգիտակցաբար ծորակ մը բանայ: Յիրաւի շատ անխելք և անախորժ գործ մը ըրած պիտի ըլլայ, սակայն բնաւ երբեք անդարմանելի: Ասիտ քարպօնիքը շնչելի կազ մը չէ, սակայն թունաւոր ալ չէ: Անմիջապէս գլանը պարպուած սենեակը կը գոցեն չորս կողմէն և սենեկին օդը կը պարպեն, անշուշտ տուգանք մը առնելով պատճառ եղող ճամբորդէն, երկաթուղիներուն մէջ վտանգի զանգակը հնչեցնող ճամբորդէն առնուածին պէս:

Ասիտ քարպօնիքի այս կիրառութեան օգուտներուն անշուշտ ամենքն ալ վերահասու և ջատագով կ'ըլլան:

Վ. ԳԱԼՊԱՔՃԵԱՆ

[illegible]

ԱՆՑԱԾՈՂ ՍԻՐԱՀԱՐ

Ութն ամիս առաջ Փարիզ գալով, Պ. Անտրէ և իր կինը հաստատուեցան Բելլերման պուլվառը համեստ բնակարան մը: Ուղղակի Նաբոլիէն կուգային. ուստի շատ չանցած մտերմացան տասնեակ մը հայրենակիցներու հետ, շրջուն երաժիշտներ, գաճագործներ ևայլն, և ամէն կիրակի խրախճանք կար Նաբոլիցիներուն տան մէջ, ուր կը պարէին աքորտէօնով, ի մեծ տհաճութիւն դրացիներու: Իրենց նոր բարեկամներուն մէջ կը գտնուէր Բիէտրօ Լամանտինօ անուն քսանըմէկ տարու կօշկակար մը, որ շատ չանցած յարատեւ այցելուն եղաւ տանը:

Կօշկակարը սիրահարուեցաւ մանկամարդ տանտիրուհւոյն, որուն դարպաս կ'ընէր՝ առանց անոր երկանը գիտնալուն:

Իտալուհին չպատասխանելով անոր առաջարկներուն, և կօշկակարն ալ հասկընալով որ չպիտի կրնար հրապուրել զայն իր ֆիզիքական միակ հմայքովը, խոստովանեցաւ անոր թէ հազար ֆրանք ունէր խնայած, և թէ ապարանջան մը պիտի նուիրէր իրեն եթէ մտիկ ընէր զինքը:

Բայց կինը իր պաշտեցելոյն ըսածին հաւատ չընծայել կեղծեց: Ըսաւ որ [illegible] գանձը ցուցունելէն յետոյ պիտի հաւատար:

Կօշկակարը ծանուց թէ երկու օր ետքը պիտի ցուցունէր դրամը՝ երկու գեղեցիկ պանքնոտներով:

Խորամանկ կինը փութաց գործը պատմել իր ամուսնին:

—Աղէկ, ըսաւ աս, երբ գայ, ես նրբանցքին մէջ պիտի պահուըտիմ, և յանկարծ երեւան պիտի ելլեմ. դրամը մերն է:

Արդարեւ, Լամանտինօ որ ժամը 5ին պիտի երթար, ճշդապահ գտնուեցաւ:

—Ահա, ըսաւ մանկամարդ կնոջ ցուցունելով պանքնոտներով լեցուն դրամապանակը, կը տեսնէք որ չէի ստեր:

—Ներեցէք որ համրեմ, ապահով ըլլալու համար թէ կեղծ չեն, պատասխանեց կինը, վասն զի երբեք այդքան չեմ տեսած:

Կօշկակարն առանց կասկածելու անոր տուաւ դրամապանակը:

Այդ պահուն, ամուսինը որ նպաստաւոր վայրկեանին կը սպասէր, յանկարծ սենեկին մէջ երեւցաւ դանակով մը զինուած:

—Թշուառական՛, գոչեց, կինս հրապուրելու եկեր ես: Դուրս ե՛լ ասկից եթէ կեանքդ կը սիրես: Եւ զէնքը ճօճեց:

Լամանտինօ անշուշտ կը սիրէր իր կեանքը, բայց իր դրամն ալ կը սիրէր: Ուստի, դուռն ընկրկելով հանդերձ՝ հարստութիւնը ետ պահանջեց:

Բայց մանկամարդ կինը որ անյայտ ըրած էր պանքնոտները, աղաղակեց որ զինքը հրապուրելէ չյաջողելով գո՛ղ ալ հռչակել կուզէր:

Այն ատեն ամուսինը դանակ ի ձեռին յարձակեցաւ սիրահարին վրայ որ նոյնպէս դաշոյնով մը զինուեցաւ:

Շատ չանցած երկու իտալացիները ծածկուեցան վէրքերով:

Եղերական վախճան մը մօտալուտ էր երբ ոստիկաններ ու դրացիներ վրայ հասան և երկու մարտիկները ու կինը ոստիկանութեան տարին:

Հարցաքննութենէ յետոյ Պ. Անտրէ և կինը վար դրուեցան: Իսկ անկարելի եղաւ դրամապանակը գտնել: Կ'ենթադրուի թէ կինը ժամանակ ունեցեր է պահել զայն:

Մանրախոյզ քննութիւն մը անշուշտ երեւան պիտի հանէ զայն:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Բօլ Գուրժէ խոստացեր է Քօմէտի Ֆրանսէզի տնօրէնութեան՝ մէկ արարուածով խաղ մը գրել այդ թատրոնին համար, ձեռքը գտնուած վիպասանութիւնն աւարտելէ ետքը: Աշխարհիկ կեանքէ առնուած գօմէտի մը պիտի ըլլայ այն, կ'ըսուի:

—Վիէննայէն կը հեռագրեն թէ Մասքանի շրջան մը կը կատարէ կեդրոնական Եւրոպայի մէջ, կարգ մը նուագահանդէսներ կազմակերպելով զորս պիտի աւարտէ ի Միլան, իր նոր օբերային, Զանէթօ, ներկայացմամբ որուն նիւթը առնուած է Ֆրանսուա Քօբէի մէկ գրուածէն:

Քավալերիա Ռուսթիքանայի հեղինակը Վիէննայի մէջ խանդավառ ընդունելութիւն գտեր է, մասնաւորապէս կիներուն քով, որոնք նոյնքան համակրեր են իտալացի երգահանին անձին որքան անոր երաժշտութեան:

ՀԻՆ ԿԱՊԵՐՏՆԵՐԸ ԵՒ ԳՈՐԳԵՐԸ ՄԱՔՐԵԼՈՒ ՄԻՋՈՑ

Հաստ կտաւները և գորգերուն փոշին մաքրելու և անոնց գոյնը կենդանացնելու համար, պէտք է նախ լաւ մը վրձինել՝ այնպէս որ ըստ բաւականին ելլայ փոշին, յետոյ փռել գով և հովահարեալ տեղ մը և ձիւն տարածել վրանին, վերջը վրձինով և կամ ցախաւելով աւլել ձիւնը. գործողութիւնը լմննալէն վերջը հաստ կտաւները և գորգերը բոլորովին կը մաքրուին և կ'առնեն իւրաքանչիւրը իրենց նախնական պայծառ և կենդանի գոյները: Շատ տեղ այս կերպը կը գործածեն և միշտ յաջողած են: Աւելի պարսկական գորգերը այս կերպով կը մաքրուին:

ԹԱՏՐՈՆԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ

Երբ թոյլ կազմուածքով տկար անձինք անմիջապէս կերակուրէն վերջը թատրոն երթան և սկսին հոն հանդիսականաց բազմութեան մէջ ժամերով կենալ, վրանին տեսակ մը թմրութիւն գալով կը մարին ու կ'իյնան: Այս հիւանդութիւնը թատրոններու մէջ հանդիպելով անունը անկէց առած է: Դարմանն է հիւանդին զգեստները հանել և հորիզոնական դիրքով պառկեցնել բաց տեղ մը. հովահարել երեսը և քանի մը անգամ պաղ ջրով լուալ գլուխը. բայց ասոր լաւագոյն է հիւանդին շնչել տալ անգլիական աղ ամենաքիչ քանակութեամբ: Այս դիրքով առ նուազն 15 վայրկեան պէտք է կենայ հիւանդը, և յետ առողջանալուն չի մնալ նորէն հանդիսականաց մէջ, այլ շուտով իւր բնակարանը դառնալ:

ՀԻՆ ԳԻՆԻ երեսունըհինգ տարուան և տասնըութ տարուան, բժիշկներուն կողմէ յանձնարարուած, ստամոքսի ու այլ և այլ տկարութեանց, անարիւնութեան (անէմի), ինչպէս նաեւ նոր ապաքինած հիւանդներու համար: Դիմել Օրթագիւղ՝ հանդուցեալ Մուխթար Յակոբ աղայի տունը՝ հայոց եկեղեցւոյն դէմ: 261

Գ. Ա. ՆԱՐԳԵՑԻ (ԴԱԼՖԱՅԻ)
ԵՐԿԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆՔ ՏՊԱԳՐԵԱԼՔ Ի ՓԱՐԻԶ

	Ֆրանք
Գեղագրութիւն հայկական	1
» հայ-գաղղ.	1 50
Զրուցատրութիւն գաղղ-հա. համառօտ	1 50
» գաղղ-հայ. (հնչումը հայ գրով)	2 25
» անգլ-հա. համառօտ	1
» » » (հնչումը հայ գրով)	2 50
» գաղղ-անգլ. համառօտ	2
» » » (հնչումը գաղ. գրով)	2 50
Բառարան գաղ-տաճկ.	2 50
» հայ-գաղղ.	10
Պօլ և Վիրժինի, պատկերազարդ	5
Եփիմաք, աշխարհաբար եւ գաղղ. բնագրաւ, փառակազմ, ոսկեզօծ և պատկերազարդ	15
Տելեմաք, գաղղ. բնագրաւ	5
Ֆենելոնի դաստիարակութիւն աղջկանց գաղղ. բնագրաւ	4 50
Ընթերցումն (Lecture pour tous)	1
Այբբենարան մանկանց, պատկերազարդ	20
Լամարթինեայ դաշնակք, փառաւոր տիպ	9
Պատմութիւն անցից Մուրատեան վարժարանի [4 հատոր]	15
Ընդհ. պատմութիւն ազգաց [5 հատոր]	10
Համառօտ պատմութիւն ազգաց	2 25

Վերոգրեալ հատորք ամենքն ալ փարիզեան գեղեցիկ տպագրութեամբ հրատարակուած են եւ կան որ փառակազմ ու ոսկեզօծ են նաեւ:

Մեծանուն հեղինակին հայ-գաղղ. բառագրքին գինն՝ այս անգամ 15 ֆրանքէն 10 ֆրանքի իջած է: Մեծաքանակ գնողաց մասնաւոր զեղչ:

Վաճառման կեդրոնատեղին է ի Ղալաթիա, Սեզրոս խան, Թիւ 5, Բիւզանդեան գրատունը:
405 24—30

Սակարան

ՂԱԼԱԹԻԱ, 2/14 Նոյմ. 1895

Անուանակ. և Վճարեալ		Թուական	Անուանք Արժեթղթոց	Ընթացիկ Գիներ	
100			Թիւ.Մէջք A 1%	63	—
100			» » B 1%	36	20
100		1881	» » C 1%	25	—
100			» » D գոցուած	22	17
400			» » D բացուած	22	13
100			» » D միջօրէ	22	13
100			Բուլ.Ենթ. գոցուած	96	—
Ֆր. 500		1870	Բուլ.Ենթ. բացուած	95	—
			Բուլ.Ենթ. միջօրէ	95	—
Անկ.	Վճր.				
20	10	1890	Օսմանիէ 4%	—	—
22	11	1869	Քրէտի Ժէն. Օթ.	11	39
10	5	1872	Օսմ. Օթ. որ Շ. է Վ.	5	37
140	140	1878	Լաւըիոնի	54	—
500	300	1889	Անատոլուի (Բժթ. 5%	605	—
500	500		Երկաթուղիք (Պրթ. 5%	345	—
20	3	1882	Թրամուէյ (Բժթ. 5%	8	—
500	500		Թրամուէյ (Պրթ. 5%	498	—
500	200	1883	Օսմ. Ռէժի	13	20
1.40	1.40	1892	Օսմ. Միլիարէն 6%	—	—
11	5½	1893	Օսմ. Ապահովգրն. Ընկ.	6	50
500	500	1882	Ջրի Ընկ. Տէրքոս	450	—

ՕԹԻԼԱՆՑ (Բրիմ) ԵՒ ՎՐԱՅ	Օ. Ո.	Ղրշ.
8 օրուան համար 1000 հատի	—	—
1 ամսուան համար	—	—
1 օրուան համար	—	—
Ռըբբը	—	—
Կանսոլի (Հէլ վալիտով)	1	32½

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ			
Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	110	20
Փարիզ »	Ֆր.	22	85
Վիէննա 8 օրուան	Ֆիոր.	10	87½
Պէրլին չէք	Մարք.	18	45

ՕԹԻԼԱՆՑ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻ ՎՐԱՅ			
8 օրուան համար 25 հատի	Ֆր.	3	50
1 ամսուան համար	»	6	50
ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ			
Անգլ. ոսկի	Օ. Ո. 100 ղրշ.էն	110	10
20 Ֆրանքնոց		87	23
20 Մարքնոց (Գերմանական ոսկի)		107	20
Քրիմից		51	10
Բուալ Թղթադրամ		8	53
Մէճիտիէ		108	22
Մանր արծաթ		103	—
Մէթալիք		99	20
Տոկոս Ղալաթիոյ Սակարանի		8	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ՓԱՐԻԶ 13 Նոյեմբեր			
Քոնսոլիտ Օսմ. B Կնիկ.	Ֆր.	28	25
» » C »	»	—	—
D (Բացուած	»	22	25
D (Գոցուած	»	—	—
Րումելիի Երկաթուղի	»	101	25
Քրէտիւզէ	»	465	—
Մարսէյլի Պարտաթուղթ	»	490	—
Օսմանիէ	»	425	—
Ռէժիի Բաժնեթուղթ	»	380	—
Պանք Օթոման (անուանակ.)	»	575	—
Ռանթ Ֆրանսական 3%	»	100	35
» » 3½%	»	—	—
» Իտալական	»	85	65
Քրէտի Լիոնէ	»	776	25
Քրէտի Ֆոնսիէ	»	—	—
Քոնդուառ տ'էսքոնդ	»	—	—
Սուէզի Բաժնեթուղթ	»	3060	—
Եգիպտական Միացեալ	»	523	50
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	225
ՎԻԷՆՆԱ 13 Նոյեմբեր			
Րումելիի Երկաթուղի	Ֆիորին	69	40
Օսմ. Ռէժի	»	214	—
Փոխանակ. Լոնտոնի վրայ ի տեսս		120	60
» Փարիզի	»	47	75
ԼՈՆՏՐԱ 13 Նոյեմբեր			
Քոնսոլիտ Օսմանեան A	Ա. Ո.	64	50
» » B	»	37	50
» » C	»	23	—
D (Բացուած	»	22	52
D (Գոցուած	»	21	—
Օսմ. Փոխ. 1891ի 4% (Երշխ. բնալ.		—	—
» » 1894 3½% (Եգպ. Հրկ.ով		—	—
Պանք Օթոման (վճարեալ)	»	15	75
Այտընի Երկաթուղի	»	13	50
Միացեալ Եգիպտական	»	—	—
Առանձնաշնորհեալ	»	—	—
Անգլ. Քոնսոլիտէ		107	25
Պալկար. Փոխառ. 6%	»	94	—
» » Նոր 6%	»	95	—
Ռանթ Հէլլէնական 5%	»	—	—
» » 4%	»	30	—
Փոխանակ. Փարիզի վրայ 3 ամիս		25	[illegible]
ՊԷՐԼԻՆ 13 Նոյեմբեր			
Օսմ. Փոխառութիւն 1888ի	Մարք	98	25
Րումելիի Երկաթուղի	»	126	50
Անատոլուի Երկթ. ¼ Պրթղթ.	»	92	—
Փոխանակ. Լոնտոնի վրայ 3 ամիս		20	380
» Փարիզի » 3 ամիս		81	85
Մակեդոնիոյ Երկաթուղի		—	—

ՏՕՔԹԷՕՐ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՎԻՐԱԲՈՅԺ, ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
(Հաստատեալ յամին 1852)

Նորանոր գործիքի մը միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաները, մէկ անգամէն վայրկենապէս կը լեցնեն, ցաւով դիմել եւ բուժուած վերադառնալ: Կատարելագործեալ եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր, եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, դէմքի ձեւաւորութիւն, (ըստ տարիքի), ծամողութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորեալ: «Սիռոբիթ» կոչուած բերնի հիւանդութիւնը, երեք այցելութեամբ կատարելապէս կը բուժեն, ինչպէս նաեւ Ճմրեցուցիչ դեղերու, եւ նորանոր արգաններու միջոցաւ առանց ցաւի ատամնահանութիւն:

Թիւ 396 Մեծ Փողոց Բերա, (Եանիի զարեջրատան վրայի յարկը ճիշդ Զալուքճեանց դէմը).

Գաւառցիաց յաճախորդք կրնան դիմել նաեւ իրենց բնակարանը Թիւ 1 նոր բացուած Խրիսօվելի փողոց ամէն օր:

Տ. Գ. Հաւասարելու համար Եւրոպայի եւ Ամերիկայի առաջին կարգի Ատամնաբոյժներուն՝ ժամերը կիրակի օրն ալ, ինչպէս նաեւ մինչեւ կէս գիշեր հիւանդ կ'ընդունին իրենց գործատեղին: 410

VIN DE PEPTONE

Երբ հիւանդութենէ տկարացած ստամոքսն և աղիքն ալ չի կրնան գործել, անհրաժեշտ է հիւանդին տալ լուծեալ վիճակի մէջ միս, ինչպէս կը գտնուի Շարթօի բեբթոնին մէջ: Այս փոշի բեբթոնը մսաջուրին խառնելով կամ Շարթօ անուամբ ծանօթ գինիի ձեւով՝ սննդառութիւնը կ'ապահովէ ամբողջ ամիսներ՝ առանց ուրիշ ո և է սնունդի և ապաքինութիւնը կը փութացնէ:

Ընդդէմ դժուարամարսութեան.—Շարթօի Գինին:

ՏՕՔԹ. Կ. ՓԱՇԱԵԱՆ ԷՅ. Փ.

Որ ութը տարիներէ ի վեր գաւառները կը գտնուէր, այս անգամ իր բնակութիւնը Կ. Պոլիս, Կէտիկ-Բաշա Թիւ 13 տունը հաստատած է:

Գաւառացիներուն ապրելու եղանակը ուսումնասիրած ըլլալով, իրեն դիմող պանդուխտները մեծապէս պիտի կրնան օգտուիլ:

Եթէ գաւառները գտնուած հիւանդներու վրայ մանրամասն գրաւոր տեղեկութիւն տրուի եւ մէկ մէճիտ վճարուի, հարկ եղած դարմանը գրաւոր պիտի հաղորդուի. ասոր համար Պոլիս անձ մը նշանակելու է:

Բաց ի կիրակի օրերէ, ամէն օր իր տանը մէջ հիւանդներ կ'ընդունի, ուրբաթ ժամը 6էն 10 ձրի:

Երկուշաբթի ժամը 9էն 10½ Կամուրջին գլուխը Քիւչիւկեան դեղարանը, հինգշաբթի ժամը 7էն 10 Մահմուտ-Բաշա Գափամաճեան դեղարանը կը գտնուի: Իսկ երեքշաբթի օրերը Լանկայ Գալֆաեան դեղարանը ժամը 2էն 6 դարմնել ձրի կը նայի: 134 25—25

ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑ
ՂԱԼԱԹԻԱ
Ա. ՓԱՆՈՍԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

32. Վոյվոտա փողոց. Օսմ. Պանքային դէմ. 32
Ընտիր ապրանք, ուղիղ կշիռ, չափաւոր գիներ
Վճարմանց դիւրութիւն

Ցանկացողներուն ապրանքը առանց ծախսի կը ղրկուին մինչեւ տուն: 333

ԹԷՅ, ԹԷՅ, ԹԷՅ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏՈՒՆ ԹԷՅԻ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1880
Կ. ՆՈՒՊԱՐԵԱՆ
Յ. ԽՈՒՆԿԱՐԵԱՆ

MARQUE DEPOSÉE

Կ. ՊՈԼԻՍ, Ճէլալ Պէյ խան թիւ 10
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂՔ
Օսմանեան գլխաւոր քաղաքաց մէջ
ՉԻՆԻ, ՃԱՎԱՅԻ, ՍԷՅԼԱՆԻ, ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ
ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԹԷՅԵՐ
Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ վաճառում
Տեսակի, չափի եւ գինի մասին կատարեալ ուղղամտութիւն

Զգուշանալ մեր մարքային կեղծերէն

ACTIONS MINES D'OR
SUD—AFRICAINES
ՈՍԿԵՀԱՆՔԻ ԲԱԺՆԵԹՈՒՂԹՔ
ՀԱՐԱՒ—ԱՓՐԻԿԵԱՆ

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԴՐԱՍԵՆԵԱԿ ՏԵՂԵԿՈՒԹԵԱՆՑ

Գլխաւոր արժեթուղթերուն պարութանները յաճախորդներուս տրամադրութեան տակն են.

Ա. ՖԱՐՐԱ, Քամպիօի միջնորդ, Կ. [illegible] 429

ԿՈՄԻՏԱՍ Ա. ՈՍԿԵԱՆ
ԱՌՁԵՌՆ ԲԱՌԱԳԻՐՔ
ՀԱՅԵՐԷՆ—ԳԱՂՂԻԵՐԷՆ
ՆՈՐ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ (Երկրորդ)
ՈՒՂՂԵԱԼ ԵՒ ՃՈԽԱՑԵԱԼ
ԱՒԵԼԻ ՔԱՆ 50,000 ԲԱՌ, ՈՃ ԵՒԱՅԼՆ

Բազմաշխատ հեղինակին սոյն օգտակար գործը կը բովանդակէ հին եւ նոր հայերէնի գրեթէ բոլոր բառերէն զատ, գիտական եւ արուեստական բազմաթիւ բառեր, ոճեր եւ ասացուածներ համդերձ իրենց Գաղղ. Թարգմանութեամբն: Բառից զանազան առումները բացատրուած են բազմաթիւ օրինակօք: Սոյն խնամեալ եւ յոյժ կարեւոր գործը ճշմարիտ առաջնորդ կրնայ ըլլալ ուսանողներու ի Գաղղիերէն լեզուի, ինչպէս նաեւ սոյն լեզուի ուսման պարապողներու առ հասարակ:

Գործոյն վերջը աւելցուած է գաղղիերէն լեզուի անկանոն եւ պակասաւոր բայից պարզ ժամանակներու մէկ ցանկն համդերձ պիտանի եւ կարեւոր ծանօթութեամբք, որք մեծապէս պիտի օգնեն ուսանողին:

Էջ իբր 1000, ընտիր թղթի վրայ մաքուր եւ յստակ տպագրութեամբ եւ զօրաւոր կազմով, որք բառարանի մը համար գրեթէ նոյնքան գնահատելի են որքան պարունակութիւնը:

☞ Գին { Զօրաւոր խառըօնէ կազմ 25 Դհ. / Լաթակազմ 27, Կիսակաշի 29

Կեդրոնատեղին է Օ. Մաթէոսեան Վաճառատունը, Թիւ 27 Ֆինճանճըլար եօգուշու Կ. Պոլիս: Կը գտնուի Պ. Պալենցի եւ բոլոր հայ գրավաճառաց քով, ինչպէս նաեւ Բերա Մեծ փողոց Վէյսի եւ Պազլի գրատուններն եւ Ղալաթիա Մահմուտիէ ճատտէսի Թիւ 42, Թոման եւ Ընկ. Թղթավաճառանոցն:

THE
LANCASHIRE
INSURANCE
COMPANY

ՀԻՄՆՈՒԱԾ Է 1852 ԻՆ
ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ Յ'ԱՆԳԼԻԱ
Lancashire Insurance Buildings -
Exchange Street Manchester
Դրամագլուխ 3,000,000 անգլ. ոսկի
Պահեստի գումար 1,372,875 »

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Հրդեհի դէմ ապահովագրութիւնը, ամէն տեսակ քարուկիր ու փայտաշէն կալուածներու վրայ, կահերու և ապրանքներու վրայ և այլն, յոյժ նպաստաւոր պայմաններով ու սակերով:

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

Այս ընկերութիւնը յոյժ բարձր աստիճանով կը ներկայացնէ բոլոր այն առաւելութիւնները զորս կրնան փափագիլ կեանքերնին ապահովագրել ուզողները, ամբողջ կամ խառն՝ որոշ պայմանաժամով:

Ամէն տեղեկութեանց համար դիմել ընդհ. գործակալներուն, (Bond Sellar & Cie.) Պոնտ Սէլլէր և Ընկ. Բիւյիւք Թիւնէլ խան, Ղալաթիա: 427

ԹՕՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿ.

Օ—րլէնօ շոգենաւը, Նաւապետ Քըր, ընդհանուր վաճառքով մեկնած է Հըլէն ամսոյս 1ին և 15ին հոս կը սպասուի:

ԻԼԱՆ

ԽԱՉԻՆԷԼԻ ԽԱՍՍԱՅԻ ՇԱՀԱՆԷ

Խաչինէլի Խասսաճա ալընաճագ ճամ վէ պօյա վէ սայիրէնին թըշըրինը սանիի րումինին 6ընճը բազար իրթէսի կիւնիւ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն հէվմը մէզքիւրտէ սաաթ 6տան նիհայէթէ 9ա գատար, ճիվա վէ սայիրէնին տախի միւնագասասընա պաշլանըլաճաղընտան թալիպ օլանլարըն բազար իրթէսի վէ չարշանպա կիւնլէրի Խաչինէլի ճէլիլէի միւշարիլէյհահա միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր:

1 Թըշրինը սանի 311 1—3

GEBRÜDER BOMONTI
ՊՈՄՈՆԴԻ ԵՂԲԱՐՑ
ԳԱՐԵՋՈՒՐԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆ Ի ՖԷՐԻ ԳԻՒՂ
ԿԱՐՏԱԴՐԷ ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՁՈՒՏ ԳԱՐԵՋՈՒՐ
ՏԱԿԱՌՈՎ ԵՒ ՇԻՇՈՎ ԸՍՏ ԲԱՍԴԷՕՐԻ ԴՐՈՒԹԵԱՆ
ԵՒ ԱՌԱՆՑ ԱՍԻՏ ՍԱԼԻՍԻԼԻՔԻ
☞ Գործարանն Եւրոպական վերջին դրութեամբ կազմուորեալ է:

ԹԷՅ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԹԷՅԻ ԵՒ ՇԱՔԱՐԵՂԻՆԱՑ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ ՅԱՄԻՆ
1888
Ա. ԱԼԷՄԵԱՆ եւ Գ. ՅՈՎՆԱՆԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, ԲԱԶՄԻՉ ՓՈՂՈՑ 49, 52

ԹԷՅԻ թիւ 52 Վաճառատան մէջ կը ծախուի Չինաստանի, Ճավայի, Սէյլանի, Հնդկաստանի ընտիր թէյ, մեծ եւ փոքր քանակութեամբ:

ՇԱՔԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ թիւ 49 Վաճառատան մէջ կը ծախուին եւրոպական բազմատեսակ եւ ընտիր ՇԱՔԱՐԵՂԷՆՆԵՐ, պիսքիւի, շոքոլա, եւ անուշ ըմպելիներէն իւսիր եւ այլն:

433 Վաճառք առատ. Գոհացում կատարեալ. Ցանձնարարութիւն արագ. 10 60

ՀԻՒՍԻՍԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹ ԲՐԻԹԻՇ ընդ ՄԸՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 11,671,018
ՀԱՍՈՅԹ 1894 ՏԱՐՒՈՅ 2,906,678

ՆՈՐԹ ՀԸՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,444,600
ՀԱՍՈՅԹ 1894 ՏԱՐՒՈՅ 1,105,300

Ընկերութիւնս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար դիւրութիւնք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուած վնասնին 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի, 500,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 110,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամարկղներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գ[illegible] թիւ 12 և 22 սենեակներն, առ ԴԻՕՆԻԿ Ց. ՍԵՐՈՒԲԵԱՆ Գործակալ [illegible] վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ԻՒԱՆ ՊԱՊԸ ՍԻՐԱՍԻՐԻ

Տօն մէ կիւմիւշ Ամերիգան թօփ 250, պէհէր թօփը 29½ ղրշ. ասթարլըգ Ամերիգան թօփ 2500, պէհէր թօփը 27½ ղրշ. գանավիչէ արշըն ձէտվէ 20000, պէհէր արշընը ձէտվէ 1 ղրշ. 38 փարա։

Նիզամիյէ էյալէթ [illegible] 3 գալէմ Ամերիգան մէ գանավիչէ [illegible] [illegible] 100տէ 5 [illegible] Սէրասքէրի [illegible] թայրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 51 1—3

Տէրսէ Օրտուի հիւմայուն մէրքէզի իլէ [illegible] 3 [illegible] Նօ. 49 3—3

Տէրսէ Օրտուի հիւմայուն թայրէսի [illegible] 311 [illegible] 312 [illegible] Նօ. 50 3—3

ԵՕՍ ՊԱՏՈՒԷՐԸ ՄԻԱՅՆ ԴԻՆԵՋԻՔ

որ շինուած է հիւսիսային ՄԻԼՏՈՆ գինագործարանին կողմէ։ ՄԻԼՏՈՆ ապրանքներն ամենէն ծանօթն ու ճաշակաւորներն են. հաստատուն, վայելուչ, արագ, անմրցելի 1895ին [illegible] մրցանակը շահած է։ Կը ծախուի Նիքիֆիզ Էրպէնի քով, Պոլիս Պանքէ Թաղու Թիւ 2 և Ղալաթիա Մահմուտիյէ փողոց Թիւ 22 ու 31։

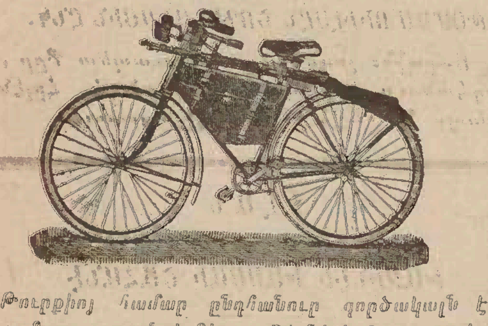

Թուրքիոյ համար ընդհանուր գործակալն է Սարաֆօղլու տունը՝ Բերա, Թիւնէլի հրապարակ, թ. [illegible] 366 51—80

ՆՈՐ ԼՈՅԼԸՈՅՏ

ՄԵՍԱՃԸՐԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Ըլզաւիսի և Սէնիկ ընդմէջ Լոնտոնի և Սէն ծովու նաւագնացութիւններու (Երկուշաբթին համաձայն) ի Հավր։

Լոնտոնէ մեկնում ամէն կիրակի. [illegible]

[illegible]

ՕՏԵՍԱ-ՆՈՎՈՐՈՍԻՍՔԻ ԳԻԾ

[illegible]

ԱՆԱՏՕԼԻՒ-ՏԱՐՈՒՍԻ ԳԻԾ

[illegible] 425

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.
ԵՒ ՇԱՀԱԲԵՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՀԵՍՏ ԳՈՒՄԱՐ
771,000,000 ՖՐԱՆՔ
Տնօրէնութիւն Նիւեորք

Փարիզ, 16, Պուլվառ տէ զ'Իթալիէն. 1.3, իր Լը Բէլթիէ փողոցի անկիւնը շէնքին մէջ
1845ին հիմնուած է

Ապահովագրեալներու վճարուած	355,000000
1893ի շահերէն	
Ապահովագրեալներու վճարուած	78,000000
Հասոյթ	175,000000
Նոր ապահովագրութիւնք 1 միլիառ	160,000000
1894 յունուար 1	
Աւանդք եւ անշարժ կալուածք	30,000000
Յաւելեալ դրամագլուխ	84,000000
Արդէն ապահովագրութիւնք 4 միլիառ	37,000000

Տնօրէնութեան առաւելութիւնք

Շահաբաժիններու բաշխումը և ապահովագրեալներու վերադարձումը ի դէպ մահու.

Պայմանագրութեան նոր եղանակ

Ընկերութեան կողմանէ ԱՆՄԻՋԱԿԷՆ [illegible] ԱՌԱՆՑ ՎՃԱՐԱՀԱՏՈՒՄԻ ի մասին բնակութեան և ճամբորդութեան.

Հինգ տարի ետքը ԻՐԱՒՈՒՆՔ տալով ընկերութենէն փոխառութիւններու, որոց գումարը նշանակուած է պայմանագրին մէջ։ Ամէն ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա

188 Ճ. Ռ. ՀՈՒԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Վօյվօտա փողոց, Վիթալիս խան, Ղալաթիա

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՄԵՀՓԱՐԷ

Բան մը գնել առանց այցելելու Մեհփարէ վաճառատունը, ՂԱԼԱԹԻԱ, ՍԱՆՏԸՐՃԸԼԸՐ ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 166, ԴԷՊՐԱՆԼԸՃ ՅՐՈՒՆ ԴԻՄԱՑ։

[illegible]

1	[illegible]	12½
1	» »	12½
2	[illegible]	12½
3	Զոյգ [illegible]	12½
6	» » [illegible]	12½
3	» » [illegible]	12½
4	» » [illegible]	12½
1	[illegible]	12½
1	[illegible]	12½
1	» [illegible]	12½
3	[illegible]	12½
1	Զոյգ [illegible]	12½
6	» » [illegible]	12½
1	[illegible]	12½
1	[illegible]	12½
12	» [illegible]	12½
6	» [illegible]	12½
1	» [illegible]	12½
1	» [illegible]	10
12	[illegible]	10
1	[illegible]	12½
1	[illegible]	12½

[illegible]

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅՏՄԱՆ Ն. ՄԱՐՈԹԵԱՆ

[illegible]

Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

[illegible]

Ընդհանուր գործակալ
ԹՈՒՄԱՍ ԲՐԻԳՈՒԼ
Մումհանէ փողոց թ. 10

33

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ

ΚΟΝΙΑΚ
Σ. & Η. & Α. ΜΕΤΑΞΑ
ΤΗΣ ΣΕΡΒΙΑΣ
ΧΡΥΣΟΥΝ ΔΙΑ ΚΟΝΙΑΚ
EXPOSITION INTERNATIONALE PARIS
ANVERS 1884 EXPOSITION
ΚΑΤΑΤΕΘΕΙΜΕΝΟΥ
CHICAGO 1893

Այս բժշկապետներն են. — Ֆերոսիեան ժան, բժշկապետ Փարիզի [illegible] և զինուորական ընկերութեան Ջօն Հարմի [illegible] Ս. Սէրոպի, բրոֆէսոր եւ Պուքրէշի [illegible] Տօքթոր [illegible] բրոֆէսոր [illegible] Պոլսոյ։ Ք. Մինկրոս, [illegible] Տօքթ. Ս. Զանկարոլա, առաջին բժիշկ Յունաց հիւանդանոցին Աղեքսանդրիոյ, և Աթէ [illegible] Գ. Աֆէնտուլի, Քարամիցա, Հանեմմիայի Քոնաթա, Զինկի, Կալիանի, Մարաի։ Ս. Ի. և Ա. Մեթաքսա գործարանը [illegible] 100,000 ֆրանք [illegible] քոնեակին զօրութեանը համար [illegible] ։

Այսքան վկայագիր, պատուոյ մետալ, արքայական տիտղոս և հռչակաւոր գիտուններու կողմէ յանձնարարուած այս ՄԵԹԱՔՍԱ ՔՈՆԵԱՔԸ զուտ և անխառնելութեան [illegible] մասին [illegible] ։

Ընդհանուր ներկայացուցիչք ի Թուրքիա, ԹԻՒ. ՏԱՅԻԼՕՐՈՒԼՕ ԵՂԲԱՐՔ, Մումհանէ թիւ 42, Ղալաթիա։

ԼԱ ՎԻՆԵ—ԱՅԳԻ

ԳՈՆԵԱՔԻ ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՐԱՆ Ի ԳԻՐԷՈՆ
EAU DE VIE DE VIN—COGNAC SUPERIEUR
ԶՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ԵՒ ՀԻՆ ԳԻՆԻԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՔՈՆԵԱՔ

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐ

ՅՈՒՆԱՑ ԹԱԳԱՒՈՐԷՆ ՄՏԱՑԱԾ Է Ս. ՓՐԿՉԻ ԱՍՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆԸ

Հայթայթիչք Յունաց Թագաւորին եւ Դանիմարքայ Թագաժառանգ [illegible] իշխանին, ու Սերպիոյ Աղեքսանդր Թագաւորին.

Ալ եւ այլ ցուցահանդէսներէ ստացած 12 մեծ մրցանակներէ, պատուոյ վկայագրերէ եւ ոսկի մետալներէ զատ, վարձատրուած է նաեւ 1894 ի Անվերսի քոնեակի ցուցահանդէսէն, Վիեննայի, Բրակայի եւ Շ[illegible] ցուցահանդէսներէն՝ ոսկի մետալներով, իբրեւ աղէկ գինիի ոգի (eau de vie de vi) պատուոյ վկայագիր ստացած է 1894 Պուքրէշի, 1895՝ Մոնաքոյի, 1895 [illegible] ոսկի խաչով հանդերձ մեծ մրցանակ ոսկի խաչով միեւնոյն 1895 ին Վերոլինայի, [illegible] ցուցահանդէսներէն եւ Տիրաքոյի 1895 ի աշխարհահանդէսէն՝ իբրեւ զուտ մրգէն խաղողի գինիով պատրաստուած քոնեաք։

Սոսնգմէ զատ Պրուսէլի [illegible] ընկերութիւնը Մեթաքսա քոնեակի պատուակալութիւնը եւ անոր մեծ մրցանակ երբ ստացած [illegible] գործարանի տնօրէն Պ. Սպիրիտոն Մեթաքսան պատուոյ անդամ ընտրած է իրեն եւ վկայագիր ու մետալ-խաչ մը ղրկած է։ Նմանապէս Փարիզի [illegible], ծառագործական եւ վաճառականական ակադեմին զինքն անդամ ընտրած է եւ վկայագիր տուած։

Ս. եւ Ի. եւ Ա. Մեթաքսայի քոնեակը ու Ֆրանսական սիստեմի վրայ երեք մեքենայով կը պատրաստուի

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀՌՉԱԿ ՎԱՍՏԿԱԾ Է

Այս գործարանին տարեկան արդիւնքը կը հասնի 1,200,000 լիւ քոնեաքի Թուրքիոյ, Եգիպտոսի, Պարսկաստանի, Արաբիոյ, Ռուսիոյ, Ռումանիոյ, Պուլկարիոյ եւ Սերպիոյ, ու Հնդկաստանի եւ Ամերիկայի այլ եւ այլ քաղաքներ [illegible] ընկերութեան գործակալութիւններն ու Պիրէոսի քաղաքացիներ.

35,000 [illegible] եւ 900 [illegible]. — [illegible] քոնեակն 600,000 [illegible] Պիրէոսի Աթէնքի, Ալիքէր, Նիքիա, [illegible] [illegible] մէջ։

Զուտ մրգէն խաղողի գինիէ պատրաստուած այս Մեթաքսա քոնեակին ծախուըլը [illegible] կողմէ [illegible] է։

ԴՈՒՔ ԱՆՁԱՄԲ ԾԻՆԵՑԷՔ
ՆԻ ՑՈՅՑ ԽԱՌՆՈՒԱԾՆ
ՋԵՐ ՀԱՆՔԱՅԻՆ ՋՈՒՐԸ
Համեմատ բնական ջուրերու՝ ազդային
COMPRIMÉS DE VICHY ով
[illegible]
ՎԻՇԻ
[illegible]
[illegible]
[illegible] Փարիզ
[illegible] Փարիզ
384

LE VÉRITABLE THAPSIA
doit porter les Signatures
Ch. Le Perdriel Reboulleau
Les exiger pour éviter les accidents reprochés aux imitations.

TOILE VÉSICANTE
LE PERDRIEL
Action Prompte et Certaine
EXIGER LA COULEUR ROUGE
La plus ancienne. ✱ La seule admise dans les Hôpitaux civils.

LE PERDRIEL et Cie, Paris.

L'ANCRE ԼԱՆՔՐԸ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԵՆԷՆ ՀԻՆ, ԱՄԵՆԷՆ ՀԱՄԲԱՒՈՐ ԵՒ ԱՄԵՆԷՆ ԵՒՍ ՏԱՐԱԾՈՒԱԾԸ

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՒՄԱՐ 126 ՄԻԼԻՈՆԷՆ ԱՒԵԼԻ
1871ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ 93 ՎՃԱՐՈՒԱԾ ԳՈՒՄԱՐ 180 ՄԻԼԻՈՆ

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Պ. Պ. [illegible], կալս. եւ արք. [illegible], նախագահ
» Ռօտոլֆ Հոթոս, փոխ-նախագահ
» Ֆօզէֆ Հոթոս, կայս. եւ արք. [illegible]
» Քօլոման Նաքօ
» Անթուան Բրօքէշ տ'Օսթէն
Բէնոսք Բոկցէն
Ժան տը Վէնինկ-Ինկէնհայմ

Կառավարական Յանձնակ.
Պ. ԺԱՆ ՄՈՒՔ, կայս. արք. խորհ. դպիր

Ընդհանուր Գործակալ, Բերա, Թիւնէլի հրապարակ, տուն Սարաֆօղլու, ԼԵՕՆԻԼ ՊՕՆՏԻ
Ենթ. Գործակալ, ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ, Ղալաթիա, Գոսմանեանց խան Թիւ 7,
302

ՍԻՏՆԷՅ ՆՕՎԻԼ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՂԱԼԱԹԻԱ, ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՆԴՈՐԴԱՆՈՑԻ ՔՈՎ ԽԱՆ ԹԻՒ 1, 2, 3

Անոնց եղբայրները Անգլիոյ Շէֆիլտ քաղաքին Ճօն Նօվիլ եւ Որդիք գործարանին մէջ կը պատրաստուին եւ հետեւեալ նշանաւորութեամբ մարգախ կը կրեն։ Սանիկ այդ դանակներու կեղծը կը շինեն եւ անգլիական ապրանք չճանաչողներ դարձեալ կը գնեն, որով նոյն գործարանին արժէքն կը կորսնցնեն։

✱ D

Ճօն Նօվիլ եւ որդւոց գործարանին արտադրութիւնք այս նշանները կը կրեն։ Կեղծելու զգուշանալու համար պէտք է ուշադրութիւն ընել դանակներու, ածելիներու, կտրոցներու եւ մկրատներու վրայ դրոշմուած նշանին ու անգլիական ապրանքին։

Այս գործարան 1700 տարւոյն մայիս 26 ին հաստատուած է։

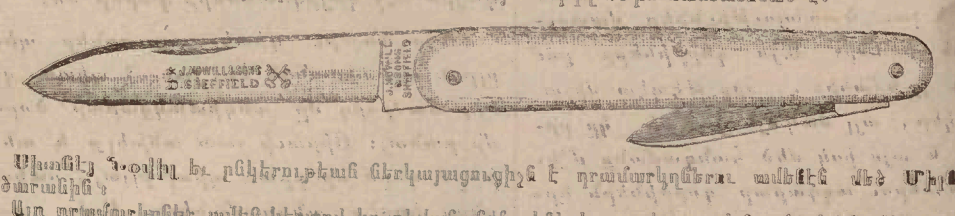

Սիտնէյ Նօվիլ եւ ընկերութեան ներկայացուցիչն է դրամարկղներու ամենէն մեծ Միլնըր գործարանին։

Այդ դրամարկղներ ամեն կերպով կը դիմանան հրդեհի եւ գողերու դէմ. [illegible]

Սիտնէյ Նօվիլ եւ ընկերութեան անգլիական վաճառատան մէջ կը գտնուին նաեւ [illegible], [illegible], դանակներ ու սեղանի զանազան սպասներ [illegible], ջրամաններ եւ այլն, նոյնպէս ջաղացքի փոքեր ու [illegible], լամպարներ, արմններու մէջ կախուելու լամպարներ, [illegible] եւ այլն։

Չնաւոր սեղերէ եղած յանձնարարութիւնք կը կատարուին կանոնաւոր կերպով եւ ճշտ.

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻ

ԿԱԶԴՈՒՐԻՉ
ԶՕՐԱՑՈՒՑԻՉ
ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

Ամենայն կազդուրիչ զօրութիւն [illegible]

TRIPLEX IN UNUM SANITAS
VIANDE QUINA

ԲԻՆԱՅՈՎ
ՄՍԻ ՀԻՒԹ
ՖՈՍՖԱԹ ԴԷ ԼԱ

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻՆ [illegible]

ԼԻՈՆ—Դեղարան Ժ. ՎԻԱԼ. Վիքթոր Հիւկօ փողոց. 14—ԼԻՈՆ 384

Գործակալ և միակ աւանդապահ ի Պոլիս ՕՆԻՆԻԿ ԲԱԼԵԱՆ Ղալաթիա, Մահմուտ Թ. 86.
[illegible]

COMP RUSSE
DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւնք

Բշ. 30/11 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամ 4ին յետ միջօրէի։
Դշ. 31/12 Աղեքսանդրիոյ սուրհանդակը ժամ 5ին յետ միջօրէի. [illegible]

Դշ. 1/13 Սեւաստոպոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին։

Դշ. 1/13 [illegible] սուրհանդակ [illegible] ժամը 11ին։

Եշ. 2/14 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամը 4ին յետ միջօրէի։

Ուր. 3/15 Աղեքսանդրիոյ սուրհանդակ, [illegible] ժամը 4ին։

ԱԶԴ. — [illegible] 31/12, [illegible]
263

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերփուլ, Պորտօ, Մանչեսթըրի
և Սեւ Ծովի միջեւ [illegible]

Անուանք	Թոնոլ	Անուանք	Թոնոլ
[illegible]	3000	[illegible]	2500
[illegible]	3000	[illegible]	2400
[illegible]	3000	[illegible]	2250
[illegible]	3000	[illegible]	2250
[illegible]	3000	[illegible]	2000
[illegible]	3000	[illegible]	1500
[illegible]	2500	[illegible]	1500

Նիւթոյ շոգենաւը, նաւահանգիստ եգիպտոս, [illegible] Լիվերփուլէն [illegible] կը [illegible] ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
[illegible] խան
ՃԵՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
330 31, Ճէյմս Սթրիթ Լիվրփուլ

ԳՈՒՆԱՐՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՑ

[illegible]
և Ամերիկայի միջեւ

Անուանք	Թոնոլ	Անուանք	Թոնոլ
[illegible]	7718	[illegible]	4531
[illegible]	7718	[illegible]	2574
[illegible]	7391	[illegible]	2468
[illegible]	7268	[illegible]	[illegible]
[illegible]	5587	[illegible]	2164
[illegible]	5517	[illegible]	2246
[illegible]	4809	[illegible]	2144
[illegible]	4557	[illegible]	1866
[illegible]	2143	[illegible]	1855
[illegible]	1876	[illegible]	1954
[illegible]	1614	[illegible]	[illegible]
[illegible]	4845		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Չ. ՃՕԼԻ գործակալ
Thomas C. Joly
Ալեքսանդր խան, Թիւ 401
Ղալաթիա
305